

UVOD

Uvođenjem koncesija kao oblika privatnih investicija u obavljanju privrednih djelatnosti koje koriste prirodna bogatstva, dobra u opštoj upotrebi i djelatnosti od opšteg interesa, moguće je realizovati reformske, razvojne strategije, zasnovane na samoodrživom i ujednačenom ekonomskom razvoju, što bi Republici Srpskoj vratilo kreditnu sposobnost na međunarodnom tržištu kapitala, uspostavilo funkcionalnu tržišnu ekonomiju i ojačalo sposobnost domaćih privrednih subjekata da izdrže konkurentsku tržišnu utakmicu.

U tu svrhu Republika Srpska je donijela Zakon o koncesijama, kojim se utvrđuju uslovi pod kojima se domaćim i stranim pravnim licima mogu dodjeljivati koncesije za obezbjeđivanje infrastrukture i usluga, te eksploatacije prirodnih resursa i finansiranje, projektovanje, izgradnja, održavanje i rukovođenje radom te infrastrukture i svih za nju vezanih objekata i uređaja.

U skladu sa članom 14. Zakona o koncesijama («Službeni glasnik Republike Srpske», broj:25/02) i Poslovnika o radu Komisije za koncesije («Službeni glasnik Republike Srpske», broj:77/04), Komisija za koncesije pripremila je, nakon provedene javne rasprave, Prijedlog Dokumenta o politici dodjele koncesija u kome se daje opis privrednih sektora i industrijskih oblasti koje se mogu, u vidu koncesije, delegirati i ustupiti domaćim i stranim pravnim licima, elementa koncesione politike, kao i mjere za realizaciju Zakona o koncesijama.

Na teritoriji Republike Srpske skoncentrisana su ekonomski značajna prirodna bogatstva, izrađeno je i planirano niz objekata infrastrukture, koji se, kada je u pitanju jedan broj ovih potencijala, već duže vrijeme koriste i daju, ekonomski i društveno, značajan doprinos razvoju Republike Srpske. Na osnovu ovih potencijala, privrednih i infrastrukturnih i njihovog do sada ostvarenog i planiranog korišćenja i realnih mogućnosti njihovog razvoja, uočavaju se potrebe da se raspoloživi privredni resursi moraju istraživati, eksploataisati i koristiti u skladu sa savremenim dostignućima nauke, tehnike, tehnologije uz optimalno upravljanje na osnovu savremenog menadžmenta.

Imajući u vidu ograničenost sospstvenih izvora finansiranja, razvoja privrednog i infrastrukturnog kompleksa, te polazeći od fundamentalnih opredjeljenja u društvu za svojinskom transformacijom i razvoj na tržišnim osnovama, u Republici Srpskoj je potrebno dovršiti privatizaciju i ubrzati proces koncesionarstva kako bi se brže privukao strani i angažovao domaći kapital.

Dokument o politici dodjele koncesija je zvaničan dokument koji ima svoju viziju, odnosno dalekosežan pogled na raspoložive i potencijalne resurse, mogućnost njihovog održivog korišćenja i rješavanja najznačajnijih problema koji se pojavljuju u privrednim i infrastrukturnim sektorima i njihovom užem i širem okruženju. Realizacija Dokumenta o politici dodjele koncesija je u suštini globalni zadatak, sastavljen od niza povezanih i međusobno uslovljenih aktivnosti.

Dokument o politici (u skladu sa Zakonom o koncesijama), Komisija za koncesije putem nadležnih ministarstava podnosi Vladi, a Vlada Narodnoj skupštini Republike Srpske na usvajanje. Dokument o politici dodjele koncesija, po usvajanju, objavljuje se u Službenom glasniku Republike Srpske.

Treba naglasiti da je proteklo relativno dugo vrijeme od dana donošenja Zakona o koncesijama do konstituisanja Komisije za koncesije što je uticalo na izradu ovog Dokumenta. Međutim, u posljednje vrijeme od strane Vlade i Narodne Skupštine Republike Srpske, ovaj proces se ubrzao tako da se može realno pretpostaviti da će se u narednom periodu stvoriti adekvatan ambijent, koji će između ostalog ubrzati i ulaganja privatnog kapitala u privredu i infrastrukturu Republike Srpske putem koncesija.

Mora se imati u vidu činjenica, da Zakon o koncesijama uspostavlja veoma složen pravni sistem komercijalnog iskorišćavanja javnih dobara i zakonom regulisanih aktivnosti, vezanih za dodjelu koncesija.

Odredbe Zakona o koncesijama i Zakona o stranim ulaganjima daju solidnu osnovu za realizaciju davanja koncesija u praksi. Ovi zakoni se mogu porediti sa sličnim zakonodavstvom u zemljama u tranziciji i ne zaostaju za tim zakonodavstvom. Primjenom u praksi uočena je potreba usklađivanja pojedinih zakona i podzakonskih akata sa Zakonom o koncesijama.

Zakon je sistem koncesija označio kao jedan od oblika privatnih, stranih ili domaćih ulaganja i stvorio mu pretpostavke da rezultira značajnim, pozitivnim efektima za Republiku Srpsku kao cjelinu.

Najznačajniji ciljevi koji se žele ostvariti koncesijama su:

- plasman domaćeg ili inostranog kapitala u investicione projekte;
- uvođenje i jačanje konkurencije;
- povećanje kvaliteta i raznovrsnosti proizvodnje i usluga;
- povećanje kreditnog rejtinga zemlje;
- angažovanje domaćih proizvodnih i uslužnih kapaciteta;
- smanjenje uvoza i povećanje izvoza;
- povećanje nivoa zaposlenosti;
- uvećanje operativne efikasnosti;
- uvećanje fiskalnih i parafiskalnih prihoda;
- uvođenje poslovanja, po standardima Evropske Unije;
- transfer tehnologije u know-how, i drugo.

Koncesije su vezane za odluku Republike Srpske, da poveća iskorištavanje prirodnih bogatstava, kao i održavanje objekata infrastrukture, angažovanjem sopstvenih potencijala ili ustupanjem drugim licima uz određenu nadoknadu. Takvu odluku će donijeti, u skladu sa svojim interesima, Vlada Republike Srpske, uz prethodnu saglasnost Komisije za koncesije ili organ koji Vlada ovlasti da donosi odluku. Koncesija se dodjeljuje domaćim i stranim pravnim licima, registrovanim u skladu sa zakonima Republike Srpske.

Politika iz oblasti koncesija biće usmjerena na to da se svi prirodni resursi i objekti infrastrukture stave u funkciju ekonomskog razvoja i optimalno koriste. Privreda Republike Srpske u sadašnjem stanju ne može brzo dostići nivo koji je imala 90-ih godina, ali je sigurno da postoje realne mogućnosti da se efikasnim, efektivnim i racionalnim korišćenjem raspoloživih resursa, između ostalog i putem koncesija, doprinese ubrzanom društveno-ekonomskom razvoju Republike Srpske u cjelini.

1.0. PREDMET KONCESIJE

Na osnovu člana 4. Zakona o koncesijama («Službeni glasnik Republike Srpske», broj:25/02) i Poslovnika o radu Komisije za koncesije («Službeni glasnik Republike Srpske», broj:77/04), predmet koncesije prema odredbama Zakona može biti:

- 1. izgradnja i korišćenje ili korišćenje:**
 - puteva i pripadajućih infrastrukturnih objekata,
 - željezničkih pruga, plovnih kanala i luka i
 - aerodroma;
- 2. korišćenje vodotoka i drugih voda;**
- 3. izgradnja energetskih objekata;**
- 4. izgradnja i/ili korišćenje hidroakumulacija, izuzev prenosa električne energije;**
- 5. istraživanje i/ili korišćenje energetskih i drugih mineralnih sirovina;**
- 6. istraživanje i/ili korišćenje sirove nafte i zemnog gasa;**
- 7. korišćenje građevinskog zemljišta;**
- 8. korišćenje šuma i šumskog zemljišta;**
- 9. lovstvo i ribolov;**
- 10. izgradnja, korišćenje i upravljanje cjevovodnim transportom nafte i gasa i skladištenje u cjevovodnim terminalima;**
- 11. igre na sreću;**
- 12. poštanske i telekomunikacijske usluge, izuzev zajedničkih i međunarodnih komunikacija iz člana III1(h) Ustava Bosne i Hercegovine;**
- 13. putnički i teretni željeznički saobraćaj;**
- 14. javni linijski prevoz lica;**
- 15. korišćenje ljekovitih, termalnih i mineralnih voda;**
- 16. istraživanje i/ili korišćenje nemetalnih mineralnih sirovina, uključujući sve sekundarne mineralne sirovine utvrđene posebnim zakonom;**
- 17. hidromelioracioni sistemi i sistemi za vadenje materijala iz vodotoka i vodnih površina;**
- 18. uređivanje i/ili korišćenje korita, obala rijeka i jezera;**
- 19. korišćenje poljoprivrednog zemljišta;**
- 20. prostori i objekti prirodnog i građevinskog naslijeđa;**
- 21. turizam;**
- 22. djelatnosti od opšteg interesa.**

1.1. IZGRADNJA I KORIŠĆENJE ILI SAMO KORIŠĆENJE:

1. puteva i pripadajućih infrastrukturnih objekata;
2. željezničkih pruga, plovnih kanala i luka i
3. aerodroma.

Pod pojmom saobraćajne infrastrukture podrazumjeva se putna, željeznička, vazдушna i infrastruktura vodenog saobraćaja.

Značaj infrastrukture izražen je kroz veliki intenzitet investicija, dug rok izgradnje i povratka uloženih sredstava. Saobraćajna infrastruktura je inicijalni faktor privrednog razvoja slabo razvijenih područja, tako da je i u razvojnim programima Republike Srpske jedan od osnovnih pravaca razvoja definisan izgradnjom i modernizacijom saobraćajne infrastrukture, kao integralnog dijela saobraćajnog sistema. Politikom izgradnje i modernizacije saobraćajnog sistema, omogućava se zadovoljenje saobraćajnih potreba privrede i stanovništva uz, što je moguće niže troškove i što veći kvalitet usluga (u pogledu brzine, sigurnosti, efikasnosti, komfora) .

1.1.1. Izgradnja i korišćenje ili samo korišćenje puteva i pripadajućih infrastrukturnih objekata

Mreža magistralnih puteva unutar Republike Srpske dugačka je 1780,4 km, a regionalnih puteva 2182,9 km. Dužina lokalnih puteva u Republici Srpskoj iznosi oko 7600 km.

Evropski putevi kroz Republiku Srpsku na većem broju dionica ne omogućavaju odvijanje saobraćaja željenom brzinom. Razlozi su, između ostalog, mali radijusi krivina, veliki i česti usponi, prolazi kroz gradove i naselja, te neadekvatno održavanje.

Liberalizacijom trgovinskih odnosa i uspostavljanjem zone slobodne trgovine na Balkanu, intenzitet saobraćaja je u stalnom porastu. Sve, do sada, izrađene studije, pokazuju da se moraju graditi novi autoputevi i značajno osavremeniti postojeći, tako da su se stekli odgovarajući uslovi za modernizaciju sektora putne nfastrukture i započinjanje aktivnosti na primjeni projekta izgradnje nove i rekonstrukcije uskih grla na postojećoj putnoj mreži.

U skladu sa Zakonom o koncesijama, potrebno je projekte rekonstrukcije i održavanja postojeće putne mreže i projekte izgradnje autoputeva i brzih puteva realizovati kroz koncesiona ulaganja domaćih i stranih investitora putem međunarodnih javnih poziva.

Prioriteti iz ove oblasti su:

- Brzi put ili autoput Banjaluka – Doboj,

Brzi put Banjaluka – Doboj predviđen je u Prostornom planu Republike Srpske i ovaj projekat je pozitivno ocjenjen od strane međunarodnih banaka. Do sada su obezbjeđena sredstva za izradu planske i studijske dokumentacije, a u 2006. godini će se raditi studije opravdanosti i idejno rješenje za trasu brzog puta, odnosno auto puta.

- Brzi put ili autoput Bijeljina – Brčko – Šamac,

Značajan je zbog povezivanja regije Semberija sa ostalim značajnim saobraćajnicama u Republici Srpskoj i BiH, a naročito sa koridorom 5C, što bi omogućilo brži protok ljudi i robe u vrlo opterećenom pravcu istok-zapad.

- Saobraćajnica Gacko- Foča,

Putem koncesije rekonstruisati postojeću trasu puta ili uraditi tunel

Čemerno, čime se rješava problem saobraćaja u istočnoj Hercegovini, a što će doprinjeti ukupnom privrednom razvoju ove regije. Ova saobraćajnica je u predratnom periodu bila veoma značajna zbog povezivanja sjevera Republike sa morem.

U cilju unapređenja stanja u ovoj oblasti, potrebno je:

- uskladiti postojeći Zakon o putevima sa Zakonom o koncesijama,
- izraditi dugoročnu strategiju razvoja putnog sektora u Republici Srpskoj u skladu sa transportnom politikom VN TMR(VN Transfer Master plan) i uskladiti je sa Zakonom o koncesijama.

1.1.2. Izgradnja i korišćenje ili samo korišćenje željezničkih pruga, plovnih kanala i luka

- željeznička infrastruktura i transport

Željezničku mrežu u Republici Srpskoj čini 425 km pruga. Dva su osnovna pravca pruga u Republici Srpskoj: Šamac-Doboj-Sarajevo-Ploče (integralni dio koridora 5C) i Sunja-Dobrljin-Novigrad-Doboj-Zvornik (pruga paralelna koridoru 10), koji moraju biti osposobljeni za odvijanje bezbjednog saobraćaja, kompatibilnog sa istim u Evropskoj Uniji, sa karakteristikama za brzine od 120 km/h. Procjenjuje se da bi do 2020 godine, trebalo osigurati oko 200 miliona KM, kako bi se željeznička infrastruktura i mobilna sredstva dovela na nivo koji bi odgovarao evropskim standardima.

Ovaj podatak otvara veliki prostor za koncesiono ulaganje domaćih i stranih investitora u revitalizaciju, izgradnju, održavanje i korišćenje željezničkih pruga. U skladu sa Zakonom o koncesijama Republike Srpske koncesije u ovoj oblasti se dodjeljuju putem javnog poziva.

Studije, koje su urađene u zadnjih 5 godina, potvrđuju isplativost ulaganja u projekte revitalizacije željezničkog sektora u Republici Srpskoj, kao i izgradnju novih pružnih pravaca koji bi bolje povezali postojeću saobraćajnu infrastrukturu. Pod ovim se podrazumjeva i proizvodnja dobara i usluga čiji je potrošač željeznički promet, a što je po tradiciji do sada obavljalo željezničko preduzeće.

Prioriteti iz ove oblasti su:

- Željeznička pruga Banjaluka – Gradiška

Ova pruga je od ranije postojala u prostornom planu Republike Srpske i nalazi se u prijedlogu novog Prostornog plana. Postoji zahtjev opštine Laktaši da se u novom Planu predvidi izmještanje trase buduće pruge prema Gradiški iz urbanog dijela opštine, što će biti riješeno na odgovarajući način u postupku javne rasprave o novom prijedlogu.

Ostali podaci o pruži:

- pruga bi trebalo da bude jednokolosječna i neelektrificirana;
- osovinsko opterećenje do 22,5 tona;
- brzina vožnje prugom do 100 km/sat;
- dužina pruge Banjaluka – Gradiška iznosila bi oko 50 km;
- orijentaciona vrijednost 100,00 mil EURA.

- Željeznička pruga Bosanski Brod – željeznička mreža Bosne i Hercegovine

Ova pruga je potrebna zbog povezivanja Rafinerije Brod i ostalih industrijskih kapaciteta iz brodske regije sa mrežom pruga Republike Srpske i Bosne i Hercegovine. Trenutno je ovaj projekat posebno značajan ako se ima u vidu da je ranija željeznička veza sa Slavonskim Brodom prekinuta 1992. godine i ne

postoje uslovi da se na istom mjestu ponovo obnovi ta veza. Postoje neke informacije da bi se zajedno sa Slavonskim Brodom mogao raditi zajednički most sa željezničkom prugom ali na novoj lokaciji koja je nizvodno od sadašnjeg mosta, međutim, imajući u vidu da je za brodsku privredu značajno tržište Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, to se nameće potreba uspostavljanja direktne željezničke veze bez korišćenja teritorije Republike Hrvatske.

- Željeznička pruga Bijeljina – Šamac,

Izgradnja pruge Bijeljina – Šamac predstavlja značajan infrastrukturni projekat koji bi regiju Bijeljine povezao željezničkom vezom preko Brčkog sa ostalim dijelom Republike Srpske, što bi bjeljinsku privredu približilo tržištu Republike Srpske i BiH i obezbijedilo veliki podsticaj za privredni razvoj toga kraja. Prvo bi se radila dionica do Brčkog, za koju važe sljedeći podaci:

- pruga bi trebalo da bude jednokolosječna neelektrificirana;
- osovinsko opterećenje do 22,5 tona;
- brzina vožnje prugom do 100 km/sat;
- dužina pruge Bijeljina – Brčko iznosila bi oko 25 km;
- orijentaciona vrijednost do 50,00 mil EURA.

U cilju unapređenja stanja u oblasti željezničkog saobraćaja, potrebno je:

- izraditi transportni plan željezničkog saobraćaja za Republiku Srpsku i uskladiti ga sa Zakonom o koncesijama.

- vodeni transport i infrastruktura

U Republici Srpskoj je plovna rijeka Sava, koja u svojoj dužini od 333 km predstavlja i granicu između Bosne i Hercegovine, s jedne, a Hrvatske i Srbije sa druge strane. Vodeni transport rijekom Savom se u sklopu Dunavskog sliva, tretira kao VII transevropski transportni koridor. Na taj način Republika Srpska je uključena u mrežu evropskih vodenih puteva. Vodeni saobraćaj, obzirom na svoje komparativne prednosti, mora dobiti razvojnu šansu na putu Republike Srpske u Evropsku Uniju.

Da bi luka Šamac dobila prijeratnu kategoriju IV i da bi se izradili novi plovni kanali i izvršilo čišćenje postojećeg plovnog kanala rijeke Save, vađenje mulja, nanosa i otpada, unaprijedila sigurnost i plovnost na rijeci Savi potrebno je obezbijediti oko 40 miliona KM.

Ovaj finansijski plan se odnosi na 2006. godinu, tako da se otvaraju velike mogućnosti domaćim i stranim investitorima da kroz koncesije učestvuju u realizaciji plana izgradnje, korištenja i održavanja postojećih plovnih kanala i luka, kao i izgradnje novih, u skladu sa procedurom međunarodnog javnog poziva.

1.1.3. Izgradnja i korišćenje ili samo korišćenje aerodroma

U Republici Srpskoj postoji samo jedan aerodrom- Banja Luka, koji je registrovan za međunarodni saobraćaj. Godišnji promet putnika na ovom aerodromu je oko 32000.

Vazdušni transport i infrastruktura dobili su veću ulogu u odnosu na predratno razdoblje i vrlo su blizu ispunjavanja međunarodnih standarda, po (JAR /ICAO), što pruža dodatne mogućnosti za međunarodni saobraćaj (kargo).

Opremanje aerodroma i sadržaja na aerodromu, te rekonstrukcija piste u Mahovljanima (Banja Luka) procjenjuje se na oko 30 miliona KM uz značajna ostala ulaganja za potrebe razvoja aerodroma (proširenje putničkog terminala, terminala za teret, sredstva, objekti).

U skladu sa Zakonom o koncesijama domaći i strani investitori kroz koncesiona ulaganja mogu učestvovati u izgradnji, korišćenju i održavanju aerodroma putem međunarodnog javnog poziva.

U cilju unapređenja stanja u ovoj oblasti, potrebno je:

- uskladiti zakonske akte sa JAR(Join Aviation Regulation) i Zakonom o koncesijama;

1.2. KORIŠĆENJE VODOTOKA I DRUGIH VODA

Od ukupne populacije u Republici Srpskoj, svega 48 % je opsluženo javnim gradskim vodovodnim sistemima. Ostalih 52 % stanovništva se snabdijeva vodom putem lokalnih vodovodnih sistema ili se koriste privatni bunari ili površinski tokovi. Izvori snabdijevanja vodom uglavnom su zasnovani na korišćenju: podzemne vode (47 % ukupnih izvora), izvorišne vode (29%), površinske vode (20%) i infiltracije (4%).

Voda predstavlja značajan prirodni resurs u Republici Srpskoj, ali u oblasti korišćenja vodotoka i drugih voda javljaju se mnogi problemi, koje je moguće u većoj mjeri riješiti kroz koncesiono angažovanje i ulaganje kako domaćih, tako i stranih investitora.

To se u prvom redu odnosi na:

- višenamjensku upotrebu voda;
- odbranu od štetnog djelovanja voda;
- zaštitu poljoprivrednog zemljišta;
- dugoročno vodosnabdjevanje stanovništva;
- gradnju i rekonstrukciju sistema za prečišćavanje otpadnih voda i kanalizacijskih sistema;
- kolekciju i prečišćavanje gradskog tečnog otpada;
- izradu sistema za navodnjavanje;
- upotrebu geotermalnih voda za grijanje, liječenje i turizam;
- proizvodnju hrane u vodi.

U cilju poboljšanja iskorišćenosti vodnih potencijala Republike Srpske, neophodno je zakonski regulisati koncesije na vodama i javnom vodnom dobru u skladu sa Zakonom o koncesijama, prema kojem se koncesijom stiču prava privrednog korišćenja prirodnih bogatstava i drugih dobara za koja je zakonom određeno da su dobra od interesa za Republiku Srpsku ili se povjerava obavljanje određene djelatnosti od javnog interesa kao što su komunalne djelatnosti i sl.

1.3. IZGRADNJA ENERGETSKIH OBJEKATA

Izgradnja novih energetskih objekata zasniva se na:

- korišćenju sopstvenih resursa uglja;
- korišćenju hidropotencijala;

- korišćenju geotermalne energije, energije nafte, gasa, sunca, otpada, biomase, itd.

Izgradnja energetskih objekata treba da se zasniva na obnovljivim izvorima energije, a što je moguće manje na primarnim oblicima energije iz uvoza i resursima uglja.

1.3.1. Termoenergetski objekti

Postojeće termoelektrane Ugljevik i Gacko, snage 600 MW u sastavu su ERS. Izgradnju novih termoelektrana potrebno je realizovati po modelu koncesija, putem javnih poziva.

Na osnovu bilansnih rezervi uglja od 752 miliona tona, prema utvrđenim prioritetima gradnje, predviđena je gradnja:

- TE Ugljevik 2 , snaga 300 MW;
- TE Gacko 2 , snaga 300 MW;
- TE Miljevina , snaga 110 MW;
- TE –TO Dobo/Banja Luka , snaga 135 MW+256 MW.

Novom izgradnjom termoelektrana ili davanjem koncesije na korištenje potrebno je riješiti pitanje odsumporavanja, kao i smanjenje emisije čvrstih čestica i SO₂ u atmosferu. Neovisno od koncesione gradnje drugih etapa postojećih elektrana, nužno je rješavanje koncesija za korišćenje uglja u postojećim rudnicima, putem samoinicijativne ponude. Pošto u Republici Srpskoj postoje područja sa značajnim potencijalnim rezervama uglja, potrebno je voditi aktivnosti kojima bi se putem dodjeljivanja koncesija ove rezerve istražile i dovele do stepena bilansnosti u smislu dugoročnog planiranja izgradnje termoenergetskih objekata.

1.3.2. Hidroenergetski objekti

Postojeće HE snage 829 MW su u sastavu ERS. Osim HE Višegrad sve druge HE su dugi niz godina u eksploataciji i potrebna im je revitalizacija, što je slučaj i sa nekoliko malih distributivnih HE. I kod ovih objekata, kao i kod TE potrebno je da se putem koncesija riješi pitanje korišćenja vode kao prirodnog resursa.

Gradnju novih HE potrebno je realizovati putem međunarodnih javnih poziva, na osnovu utvrđenih hidropotencijala:

- sliv Drine, samo na teritorija RS moguća je izgradnja 13 HE ukupne snage 374,72 MW;
- RS sa Srbijom i Crnom Gorom 8 HE, snage 1197 MW;
- sliv Vrbasa , moguća je izgradnja 9 HE, snage 225 MW;
- sliv Trebišnjice, moguća je izgradnja 3 HE, snage 200 MW;
- sliv Neretve moguća je izgradnja 2 HE, snage 140 MW;
- sliv Sane i Une, moguća je izgradnja HE, snage 50 MW.

Prioriteti su: HES Buk Bijela (HE Buk Bijela+ HE Foča), HES na Vrbasu (HE Banja Luka+HE Krupa), HE Novoselija, HES Ulog na Neretvi, HE Paunci, HE Mrsovo, HE Vikoč i HES Bistrica.

Za ostale potencijalne HE različit je stepen gotovosti dokumentacije. U tom smislu trebalo bi ubrzati izradu i kompletiranje studija ekonomske opravdanosti.

Prema istraživanjima hidropotencijala u Republici Srpskoj postoje značajne mogućnosti za izgradnju malih HE, koje bi se, takođe, realizovale putem koncesija.

Potencijalne male HE su grupisane prema slivovima rijeka i to:

- sliv Drine	74MHE	snage 161,65 MW;
- sliv Vrbasa	43 MHE	snage 75,00 MW;
- sliv Bosne	14 MHE	snage 79,15 MW;
- rijeka Sana	1 MHE	snage 7,00 MW;
- rijeka Trebišnjica	1MHE	snage 0,50 MW.

Male HE bi značajno poboljšale napajanja el. energijom i popravile naponske prilike na mreži. Za MHE ne postoje studije o ekonomskoj opravdanosti, kroz koje bi trebalo razraditi pojam višenamjenskog korištenja voda putem davanja koncesija. Male hidroelektrane snage do 5 MW, realizovaće se putem samoinicijativne ponude, a preko 5 MW putem javnog poziva. Potrebno je nastaviti istraživanja potencijalnih lokacija za gradnju MHE i izradu odgovarajućih studija ekonomske opravdanosti.

1.3.3. Toplane

Postojeće toplane u RS rade kao javna komunalna preduzeća, ali je jedan dio preregistrovan u akcionarska društva sa većinskim državnim kapitalom. Istovremeno su izgrađeni ili se grade mnogi stambeno-poslovni objekti u kojima su privatni investitori grijanje obezbjedili preko vlastitih kotlovnica, koje uglavnom koriste mazut kao gorivo.

Probleme toplana moguće je rješavati putem koncesija, što bi omogućilo da se postojeći objekti revitalizuju, uključujući i magistralnu mrežu razvoda.

Izgradnja novih toplana bi se odvijala putem koncesija. Gdje je to moguće, potrebno je uvoditi nove tehnologije kao što su: geotermalna energija, energija sunca, energija otpada itd. ili pak prirodni gas kao čistije gorivo od mazuta.

Ne postoji odgovarajuća strategija, koja bi se bavila rješavanjem problema centralnog grijanja i dala adekvatna rješenja za postojeće stanje, kao i predviđanje razvoja i modernizacije sistema, korištenjem novih tehnologija koje su manji zagađivači životne sredine.

U cilju unapređenja stanja u ovoj oblasti, potrebno je korištenje postojećih toplana i gradnju novih prenijeti u nadležnost lokalnih organa vlasti u skladu sa članom 6. Zakona o koncesijama.

1.4. IZGRADNJA I /ILI KORIŠĆENJE HIDROAKUMULACIJA IZUZEV PRENOSA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Uloga hidroakumulacije u vodoprivredi je višestruka. Zavisno od namjene i veličine, hidroakumulacijama se obezbjeđuju potrebne količine vode za snabdjevanje stanovništva, industrije i poljoprivrede, utiče na smanjenje ili eliminaciju poplava, doprinosi kvalitetnijem korišćenju

hidroenergije. Značajna uloga vodnih akumulacija je u proizvodnji hrane u vodi i razvoju sporta i turizma.

U uslovima prostorne i vremenske neravnomjernosti rasporeda raspoloživih vodotoka, kao što je slučaj u Republici Srpskoj, hidroakumulacije predstavljaju gotovo jedino sredstvo za aktivno prilagođavanje prirodnog režima voda, prostorno- vodoprivrednim potrebama u određenom periodu, zato u pogledu obezbjeđenja vodoprivrednih aktivnosti, vodne akumulacije imaju poseban i strateški značaj.

Bonitet jedne akumulacije(sadašnje ili buduće) zavisi od niza ekonomskih, proizvodnih, tehničkih i drugih elemenata, kao što su: geomorfološki, geološki, hidrogeološki, položaj u prostoru i slivu, raspoloživa količina vode, odnosi prema drugim alternativama korišćenja prostora, troškovi i dobit od izgradnje akumulacije, ekološki, socijalni, politički i drugi efekti.

U Republici Srpskoj je izgrađeno ili planirano da se izgradi oko 35 većih akumulacija, ali zbog svih nabrojanih pozitivnih efekata izgradnje hidroakumulacije, potrebno je pokloniti dužnu pažnju izgradnji manjih vodnih akumulacija, čime bi se proširio prostor i stvorile nove mogućnosti za koncesiona ulaganja potencijalnih koncesionara.

1.5. KONCESIJE U MINERALNO SIROVINSKOM KOMPLEKSU (obuhvaćene su tačke 5., 6., 15. i 16. iz člana 4. Zakona o koncesijama)

Sva dugogodišnja geološka istraživanja i uspješna eksploatacija više desetina mineralnih sirovina na prostoru Republike Srpske nedvosmisleno ukazuju na postojanje relativno značajne, već istražene, ali i potencijalne mineralno-sirovinske baze, koja može biti, pri obezbjeđivanju odgovarajućih preduslova, komparativna prednost za ekonomski, socijalni i održivi razvoj. U sadašnjim uslovima raspoloživa budžetska sredstva Republike Srpske nisu u mogućnosti da podmire potrebe, koje objektivno postoje u okviru dalje politike istraživanja. Ista situacija je u odnosu na potrebne investicije za izgradnju novih rudarskih objekata, odnosno modernizaciju i doradu postojećih. U uslovima svojinske transformacije, koja je prvenstveno kroz privatizaciju zahvatila i mineralno-sirovinski kompleks, dodjeljivanje koncesija domaćim i inostranim pravnim licima omogućava da se raspoloživi mineralno-sirovinski kompleks efektivno, efikasno i racionalno koristi, u skladu sa principima i koncepcijom održivog razvoja, komercijalnim i nacionalnim interesima.

Politika korišćenja mineralnih resursa polazi od realnog stanja sirovinske baze. Sve sirovine u skladu sa klasičnim klasifikacijama izdvajaju se u:

- metalične(rude gvožđa, boksita, olovo-cinka i dr);
- nemetalne i prirodne građevinske materijale ;
- energetske sirovine (ugalj, nafta, prirodni gas i posebno tople/termalne i termomineralne vode);
- hidro resurse (pitke podzemne vode i različite vrste mineralnih voda).

U oblasti mineralnih sirovina koncesiona politika mora biti usmjerena na sljedeće:

- punu zaštitu državnih interesa (javnog interesa), izraženih kroz ekonomske, ekološke i socijalne efekte prihvatljive za državu i njeno stanovništvo;
- aktiviranje postojećih rudnika koji su trenutno u teškoj situaciji a imaju prirodne i druge uslove za profitabilno poslovanje;
- otvaranje novih rudnika koji mogu sa malim sredstvima da pokrenu proizvodnju i stvore povoljne ekonomske efekte posebno kroz dodatno zapošljavanje(ovdje prednost imaju mali rudnici, što je i svjetska koncepcija) i

- da se davanjem koncesija za istraživanje poveća ukupni sistem geološke istraženosti Republike Srpske i proširi postojeća mineralno-sirovinska baza.

1.5.1.Osnovne karakteristike mineralno-sirovinske baze (predmeti koncesija)

Ležišta mineralnih sirovina Republike Srpske geološki su u strogoj zavisnosti od prirodno-geoistorijskih uslova njihovog nastanka. Ta pravilnost u njihovom razmještaju ogleda se u organskoj povezanosti svake od sirovina sa nekom od rudonosnih formacija. Poznavanje rudonosnih formacija Republike Srpske jedan je od bitnih preduslova za njihovo istraživanje, ocjenjivanje i eksploataciju.

Prekarbonske i karbonske geološke formacije su rudonosne po sadržaju veoma važnih ležišta i prirodnih pigmentata (Ljubija), barita (Novi Grad, Ljubija) i arhitektonsko-građevinskog kamena (sanski paleozoik).

U permu i trijasu nastale su rudonosne formacije sa gipsom i anhidritom (Volari-Petkovac), baritom (Vidrenjak), arhitektonsko-građevinskim kamenom (na više mjesta) i dolomitima.

Jurski sistem je karakterističan po tome što su za serpentinsku rudonosnu formaciju vezana ležišta azbesta (Petrovo) i magnezita (Snjegotina, Borje), zatim u dijabaz-rožnačkoj formaciji ima manjih ležišta mangana (istočna Kozara i okolina Prnjavora), a u krečnjačkim formacijama arhitektonsko-građevinski kamen.

Tokom krede nastala je velika boksitonosna formacija istočne Bosne (Vlasenica), različiti krečnjaci i arhitektonsko-građevinski kamen.

Iz paleogena poznate su formacije koje nose naftu (Majevica), krečnjake (Kozara, Hercegovina), arhitektonsko-građevinski kamen i mala ležišta boksita (Istočna Hercegovina).

Neogen je bogat rudonosnim formacijama u kojima su poznata raznovrsna ležišta mineralnih sirovina:

- mrki ugljevi (Ugljevik, Miljevina, Lješljani, Teslić, Kotor Varoš, Banja Luka) i meki ugljevi (Stanari, Gacko, Ramići);
- olovo-cinkove rude (Sase-Srebrenica);
- pretaloženi boksit (Baraći);
- bentoniti (Šipovo, Japra, Stanari);
- kaolinske gline (Kobaš, Bratunac, Petrovo);
- vatrostalne i keramičke gline (Prijedor, Zvornik);
- zeoliti (Čelinac);
- ugljonošne sirovine (Lješljani, Kamengrad, Gacko i dr.);
- nuklearne sirovine (Derventa-Prnjavor; Derventa-Ukrina, Srebrenica-Zvornik);
- kvarcni pijeskovi (Brežičani, Omarska, Ivanjska, Stanari, Milići);
- nafta (Posavina) i dr.

U kvartaru se nalaze formacije sa šljunkovima i pijeskovima (uz rijeke Savu, Unu, Sanu, Drinu, Bosnu, Ukrinu i dr.) i opekarskim glinama (Prijedor, Banja Luka, Gradiška). Ovome se mogu pribrojati i izvori geotermalne energije.

Ima u Republici Srpskoj i drugih mineralnih sirovina povezanih sa različitim rudonosnim formacijama ali, prema sadašnjem stanju njihove istraženosti one nemaju ekonomsko-komercijalni značaj.

Prema tome predmeti budućih koncesija mogu biti:

- mineralne sirovine koje su detaljno istražene i pripremljene za eksploataciju ili se nalaze u eksploataciji;

- utvrđene, ali nedovoljno istražene mineralne sirovine sa jasnom perspektivnošću;
- neizvjesno perspektivne mineralne sirovine utvrđene na prospekcijskom nivou i
- rudonosne formacije kao površine perspektivne za otkrivanje poznatih ali i drugih mineralnih sirovina razrađene po blokovima, sa pratećom dokumentacijom za svaki blok.

Na osnovu navedenog može se konstatovati:

- U Republici Srpskoj kao rezultat intenzivnih geoloških istraživanja, otkrivena su i definisana mnogobrojna ležišta energetska, metalna, nemetalna mineralna sirovina, građevinskih materijala, mineralnih i pitkih voda. Definisane su rudonosne formacije za koje su vezane rudne formacije datih mineralnih sirovina i rudna ležišta.
- Izgrađeni su mnogobrojni kapaciteti eksploatacije, pripreme i prerade većine mineralnih sirovina, koji su tokom rata većim dijelom devastirani, tako da je postojalo odsustvo bilo kakvih proizvodnih aktivnosti u ovoj djelatnosti, a obnavljanje u poslijeratnim složenim ekonomskim uslovima i ambijentu se odvijalo veoma sporo.
- Narušena je organizacija, planiranje i realizacija geoloških istražnih radova, tako da je evidentna odsutnost bilo kakvih istraživačkih radova po svim vidovima ove grane industrije.
- Postoji opravdanost permanentnih geoloških istraživanja radi dubljeg spoznavanja rudonosnih i rudnih formacija, otkrivanja novih mineralnih sirovina i boljeg poznavanja otkrivenih sirovina radi sve oštrijih zahtjeva tržišta.
To znači da treba tražiti ležišta koja daju bolje kvalitativne pokazatelje i bolje uslove eksploatacije.
- Nemetali i građevinski materijali su najznačajniji neiskorišćeni potencijal, za razvoj mineralne ekonomije, pa pored postojećih proizvodnji realno je razvijati nove.
- Mineralna strategija i politika, kao i dijelovi ekonomske politike Republike Srpske, moraju preko uticaja države i orijentacije na tržišnu privredu u usklađivanju interesa države i privatnog vlasništva, adekvatnim zakonodavstvom, odgovarajućim monitoringom u procesu tranzicije, koji ima značajan zamah kroz organizaciju, planiranje i izvođenje geoloških istraživanja, obezbijediti i pokrenuti mineralnu ekonomiju i reprodukciju mineralno sirovinske baze.
- Formiranje Agencije za istraživanje i eksploataciju mineralnih resursa.

1.5.2. Koncesije u mineralno-sirovinskom kompleksu

Polazni dokument za dodjelu koncesije u mineralno-sirovinskom kompleksu je predstudija odnosno studija ekonomske opravdanosti.

U savremenim uslovima za svaku koncesiju u mineralno-sirovinskom kompleksu bitni su sljedeći elementi:

- a) Predmet koncesije (licence) prema vrsti aktivnosti, koji može biti različit, pa tako postoje:

1. Koncesije za prospekciju/rekognosciranje;
2. Koncesije za istraživanje mineralnih sirovina;
3. Licence za istraživanje mineralnih sirovina;
4. Koncesije za prospekciju i istraživanje;
5. Koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina:
 - 5.1. eksploatacija geogenih mineralnih sirovina;
 - 5.2. eksploatacija tehnogenih mineralnih sirovina i
6. ostale koncesije:
 - 6.1. Koncesije za izgradnju postrojenja za PMS(priprema mineralnih sirovina);
 - 6.2. Koncesije za izgradnju rafinerija za naftu;
 - 6.3. Koncesije za izradnju naftovoda, gasovoda i cjevovoda za druge mineralne sirovine;
 - 6.4. Koncesije za skladištenje tečnosti i gasova;
 - 6.5. Koncesije za skladištenje otpadaka;
 - 6.6. Koncesije za korišćenje napuštenih jamskih prostorija u različite svrhe (uzgajanje gljiva i sl.).

U oblasti geoloških istraživanja, koncesije/licence se daju prije svega za prospekciju, za istraživanja ili zajednička koncesija za jedno i drugo.

a) Koncesije za prospekciju

- Omogućavaju prethodno proučavanje terena primjenom različitih geoloških, geohemijskih i geofizičkih metoda uključujući i prospekcijsko bušenje;
- koncesija obuhvata relativno velike prostore;
- vrijeme važenja koncesije obično 3 godine sa mogućnošću produženja;
- dobijanje ovakvih koncesija zahtjeva prethodno usaglašavanje programa rada sa odgovarajućim državnim programima i organima;
- dobijanje koncesija je uslovljeno jednokratnim plaćanjem, naknadom koja zavisi od veličine površine;
- ova koncesija daje pravo prvenstva za dobijanje naredne koncesije za istraživanje.

b) Koncesije (licence) za istraživanje

- Ove koncesije su u najvećem broju zemalja dio svakog nacionalnog zakona o mineralnim sirovinama (rudarskog, geološkog i sl.);
- licence za istraživanje su isključiva prava u okviru određene teritorije i nose sigurnost da ako je istraživanje uspješno, nosilac licence ima pravo prvenstva u dobijanju zakupa/koncesije za eksploataciju;
- koncesija/licenca se dobija na bazi jednokratnog plaćanja naknade koja zavisi od veličine površine, može se naplaćivati i periodični porez na zemljište;
- u dokumentu o licenci/koncesiji utvrđeno je vrijeme trajanja zakupa, a zahtjeva se određen obim radova u novčanom iznosu koji se mora realizovati u određenom roku.

v) Koncesije za prospekciju i istraživanje

Može se dati ovakav vid zajedničke koncesije, koncesija za prospekciju i istraživanja, npr. sadrži sljedeće elemente:

- a) veličina površine (mah 800 km² po jednoj koncesiji) na kojoj se obavljaju aktivnosti;
- b) vrsta mineralne sirovine na koju se koncesija odnosi;
- c) obim i tip radova koji se realizuju;
- d) rok važenja: 3 godine sa mogućnošću produženja za još tri godine;
- e) uslovi koji se moraju obezbjediti u okviru korišćenja koncesija; opšta sigurnost, zaštita životne sredine, obezbjeđivanje određene tačnosti geoloških istraživanja, način i rok predaje geološkog izvještaja državnom organu; i sprječavanje šteta i njihova ventualna naknada.

g) Koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina

- To je najčešći oblik koncesija u mineralnom sirovinskom kompleksu koji je najdetaljnije razrađen u odgovarajućem, prije svega u rudarskom i geološkom zakonu, pri čemu se radi o isključivim pravima koja mogu biti u obliku rudarskih prava («maining claims»), ili kao koncesije («concessions») - pismeni ugovori sa Vladom;
- prava se obično mogu prenijeti na nove vlasnike i mogu biti tretirana kao privatna svojina u transakcijama;
- rok trajanja koncesija za eksploataciju je najčešće od 20 do 25 godina;
- na ležištu obuhvaćenom koncesijom mora se realizovati minimalni obim godišnje proizvodnje u odnosu na obim istraženih rezervi;
- prioritet za dobijanje koncesije za eksploataciju imaju pojedinci i preduzeća (privatna, državna i mješovita; domaća i inostrana) koja su vršila istraživanja ležišta ili privredni subjekti i drugi subjekti koji su finansirali istraživanje ležišta;
- zahtjevi za dobijanje koncesija za eksploataciju moraju da sadrže elemente propisane Zakonom o rudarstvu;
- za koncesije za eksploataciju korisnih komponenti iz tehnogenih ležišta (odlagališta, jalovišta iz postrojenja za PMS, šljacišta, pepelišta i sl.) najčešće se moraju obezbjediti sljedeći elementi:
 - a) utvrđivanje prostora na kome je predviđena eksploatacija;
 - b) utvrđivanje tipa tehnogenog ležišta i njegova veličina i kvaliteta;
 - c) određivanje tehnologije ekstrakcije i njen uticaj na životnu sredinu, posebno na kvalitet podzemnih i površinskih voda;
 - d) utvrđivanje mjera zaštite koje sprječavaju ili minimiziraju zagađivanje životne sredine, kao i mjere za rekultivaciju terena.

Od ostalih vrsta koncesija još su karakteristične one koje se daju za skladištenje goriva, kao i tečnih i čvrstih toksičnih otpadaka u stijenskim masama ili napuštenim rudarskim rovovima. Za dobijanje takvih koncesija potrebno je obezbjediti:

- a) prikaz površine teritorije na kojoj će biti skladišteni otpaci;
- b) određivanje dubine i tipa stijena, geoloških, hidrogeoloških i inženjersko-

- geoloških uslova skladištenja otpadaka;
- c) prikaz vrste otpadaka koje treba skladištiti i njihovih toksičnih karakteristika, kao i prikaz razloga zbog kojih se ovi otpaci ne mogu skladištiti na površini zemlje;
 - d) prikaz uticaja otpadaka na okolne stijene i vode;
 - e) prikaz tehnologije skladištenja i modeli koji prikazuju neškodljivost skladištenja.

1.5.3. Lista prioriteta za period 2005. – 2007. godine:

Kao kriteriji za utvrđivanje prioriteta iz ove oblasti korišćeni su elementi:

- status preduzeća (strateško, nije strateško),
- razvojna funkcija:
 - a) od značaja za Republiku Srpsku i BiH,
 - b) od značaja za regiju,
 - v) od značaja za lokalnu zajednicu,
 - g) zainteresovanost potencijalnih investitora,
 - d) obnovljivost ili neobnovljivost resursa,
 - đ) raspoloživost sa investiciono tehničkom dokumentacijom,
 - e) vlasnička struktura.

1.5.4. Predmeti kod kojih bi se privatizacija odvijala paralelno sa koncesijom

- Ležište boksita "Srebrenica". Postojeći status: Nosilac odobrenja za eksploataciju rude boksita je preduzeće Rudnici boksita "Srebrenica" a.d. Srebrenica sa većinskim državnim kapitalom. Konačni status riješiti:
 - a) dokapitalizacijom, osnivanjem zajedničkog preduzeća – d.o.o., sa strateškim partnerom. Izvršena je procjena vrijednosti postojećeg rudnika.
 - b) privatizacijom – prodajom državnog kapitala. Ove aktivnosti nisu vođene zbog nedostatka posebnog privatizacionog programa.
- Ležište mrkog uglja "Miljevina" Miljevina. Postojeći status: Nosilac odobrenja za eksploataciju mrkog uglja u miljevinskom ugljenom basenu je preduzeće Rudnik mrkog uglja "Miljevina" a.d. Miljevina sa većinskim državnim kapitalom. Konačni status riješiti:
 - a) dokapitalizacijom, osnivanjem zajedničkog preduzeća – d.o.o., sa strateškim partnerom. Potrebno izvršiti procjenu vrijednosti postojećeg rudnika.
 - b) privatizacijom – prodajom državnog kapitala. Ove aktivnosti nisu vođene zbog nedostatka posebnog privatizacionog programa.
- Ležište metalruškog krečnjaka "Hardovac" Ševarlije opština Doboj. Nosilac odobrenja za eksploataciju je Rudnik krečnjaka i tvornica kreča "Doboj" a.d. Doboj, sa većinskim privatnim kapitalom. Konačan status riješen.
- Ležište tehničkog građevinskog kamena – krečnjaka "Karabegovac" opština Doboj. Nosilac privremenog odobrenja za eksploataciju je "Fabrika cementa

Lukavac" d.d. Lukavac, ul. Lukavačkih Brigada bb Lukavac Federacija BiH – Podružnica Doboje. Konačan status riješiti dodjelom koncesije za eksploataciju.

1.5.5. Predmeti koncesija za koje će se raspisati javni oglasi za prikupljanje samoinicijativnih ponuda

- Grad Banja Luka - eksploatacija termalne vode, eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, eksploatacija kvarcnog pijeska, flaširanje pitke vode,
- Opština Trebinje - eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, istraživanje pitke vode, istraživanje i eksploatacija šljunka i pijeska, istraživanje i eksploatacija ukrasnog kamena,
- Opština Teslić - istraživanje i eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, eksploatacija termalne vode,
- Opština Bijeljina - eksploatacija pitke vode, eksploatacija opekarskih glina,
- Opština Zvornik - eksploatacija mineralne vode, eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, eksploatacija opekarskih glina,
- Opština Petrovo - eksploatacija SO₂ gasa,
- Opština Pale - eksploatacija pitke vode, eksploatacija malomineralne vode, eksploatacija tehničkog građevinskog kamena,
- Opština Sokolac - eksploatacija pitke vode, eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, eksploatacija rude olova i cinka,
- Opština Srebrenica - eksploatacija termomineralne vode, eksploatacija rude olova i cinka, eksploatacija rude antimona,
- Opština Gradiška – eksploatacija tehničkog građevinskog kamena dijabaza,
- Opština Vlasenica - istraživanje pitke vode, istraživanje i korištenje nemetalnih mineralnih sirovina,
- Opština Trnovo - istraživanje i eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, eksploatacija pitke vode sa izvorišta rijeke Ljuštre,
- Opština Ugljevik - istraživanje i eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, eksploatacija krede, eksploatacija uglja, eksploatacija laporca,
- Opština Prnjavor - istraživanje tehničkog građevinskog kamena, eksploatacija termomineralne vode,
- Opština Kotor Varoš - eksploatacija tehničkog građevinskog kamena,
- Opština Prijedor - eksploatacija željezne rude i tehničkog građevinskog kamena, eksploatacija keramičkih glina, eksploatacija malomineralne vode,
- Opština Čelinac – eksploatacija tehničkog građevinskog kamena i krečnjaka,
- Grad Istočno Sarajevo – eksploatacija arhitektonskog građevinskog kamena, eksploatacija ukrasnog kamena, eksploatacija lomljenog kamena, istraživanje i/ili korišćenje nemetalnih mineralnih sirovina,
- Opština Kozarska Dubica – eksploatacija tehničkog građevinskog kamena dijabaza i dolomita,
- Opština Mrkonjić Grad – eksploatacija rude boksita, eksploatacija tehničkog

- građevinskog kamena,
- Opština Šekovići - eksploatacija ukrasnog kamena, istraživanje i eksploatacija termalnih voda,
- Opština Kneževo – eksploatacija tehničkog građevinskog kamena,
- Opština Bratunac – eksploatacija opekarskih glina,
- Opština Bileća – eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, ispitivanje i eksploatacija vode za piće,
- Opština Višegrad – eksploatacija vode za piće, istraživanje i eksploatacija termalnih voda,
- Opština Lopare – eksploatacija tehničkog građevinskog kamena,
- Opština Srbac – eksploatacija kaolinisanog granita, korišćenje vodotoka i drugih voda za piće, istraživanje i korišćenje nemetalčnih mineralnih sirovina (kaolin, kvarc, liskun, feldspat, glina, mramor, građevinski materijal, šljunak i pjesak),
- Opština Han Pijesak – eksploatacija malomineralne vode,
- Opština Šipovo – eksploatacija bentonita, eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, eksploatacija gipsa, eksploatacija rude uglja i dolomita, istraživanje i eksploatacija izvorišta rijeka za flaširanje vode za piće,
- Opština Ribnik – istraživanje i eksploatacija boksita, istraživanje i eksploatacija bentonita,
- Opština Doboј - eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, eksploatacija krečnjaka, eksploatacija kvarcnog pijeska i bentonita, ispitivanje i eksploatacija geotermalne energije,
- Opština Novi Grad – eksploatacija tehničkog građevinskog kamena i gipsa, eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, lokalitet Bekići,
- Opština Laktaši – eksploatacija tehničkog građevinskog kamena, eksploatacija termomineralne vode,
- Opština Ustiprača - ispitivanje i eksploatacija rude antimona,
- Opština Derвента – eksploatacija građevinskog kamena,
- Opština Berkovići – eksploatacija pitke vode, eksploatacija tehničkog kamena, eksploatacija rude boksita,
- Opština Ljubinje – istraživanje i eksploatacija boksita i podzemne pitke vode,
- Opština Gacko – eksploatacija tehničkog i građevinskog kamena, eksploatacija pitke vode,
- Opština Čajniče – eksploatacija pitke i mineralne vode, eksploatacija izvorišta ljekovitih i posebnih svojstava, istraživanje i eksploatacija kvarcita,
- Opština Modriča – eksploatacija izvora pitke vode.

1.7. KORIŠĆENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA

Skupština opštine ili skupština grada može po ovlaštenju resornog ministarstva, neizgrađeno građevinsko zemljište u državnoj svojini dodjeljivati fizičkim i pravnim licima na korišćenje, radi izgradnje trajnih građevina u skladu sa regulacionim planom.

Gradsko građevinsko zemljište se dodjeljuje putem javnog poziva, izuzev slučaja neposredne pogodbe predviđene zakonom.

Za dodjeljeno zemljište fizička i pravna lica plaćaju naknadu, i to naknadu za dodjeljeno zemljište i naknadu za troškove.

Proces dodjele građevinskog zemljišta, određivanje visine naknade i praćenje naplate naknada pogodni su za sistem koncesija i koncesionih ulaganja.

Naknada za dodjeljeno gradsko građevinsko zemljište, po svom karakteru je veoma bliska koncesionoj naknadi, i obuhvata:

- plaćenu naknadu namijenjenu za preuzeto zemljište;
- naknadu za prirodne pogodnosti gradskog građevinskog zemljišta i pogodnosti već izgrađene komunalne infrastrukture.

Ova naknada se utvrđuje u zavisnosti od zona koje se definišu na osnovu: položaja zemljišta, stepena opremljenosti zemljišta komunalnim objektima i instalacijama, saobraćajne povezanosti, vrste i kapaciteta objekata za svakodnevno i periodično snabdjevanje, stepena pokrivenosti objektima za zdravstvenu zaštitu, školstvo, kulturu i dječiju zaštitu, prirodnih i ekoloških uslova korišćenja zemljišta, kao što su nagib terena, orijentacija, osunčanost, temperatura vazduha, vjetrovi i zagađenost vazduha.

1.8. KORIŠĆENJE ŠUMA I ŠUMSKOG ZEMLJIŠTA

Šumama i šumskim zemljištem u svojini Republike Srpske upravlja JP «Šume Republike Srpske», u čijem sastavu se nalaze organizacioni dijelovi (šumska gazdinstva, istraživačko-razvojni centar i generalna direkcija).

Ukupna zaliha sveukupne drvene mase u državnim šumama iznosi oko 180 miliona m³, od čega zaliha u visokim šumama inosi oko 158 miliona m³. Godišnji zapreminski prirast u državnim šumama iznosi oko 5,4 miliona m³, a mogući obim sječe iznosi oko 4,1 miliona m³.

Kroz sistem koncesije, kao prava korišćenja šuma i šumskog zemljišta, treba razvijati novu strategiju u sektoru šumarstva kojom bi se uspostavio održiv razvoj i reprodukcija, što podrazumjeva racionalno gazdovanje šumama, primjenu savremenih dostignuća u području šumarstva i smanjenje troškova poslovanja. Sve ovo podrazumjeva praćenje zaliha drveta po vrstama i kvalitetu, prirast drveta, sječenu masu i njen kvalitet, ali i vrstu i kvalitet drugih proizvoda šuma, koji mogu biti predmet koncesija, kao na primjer: uzgoj šumskih životinja, ljekovitog bilja, gljiva, šumskih plodova, proizvodnju aromatskog i jestivog bilja, sjemena, sadnica, drvenog uglja, šljunka, kamena, itd.

S obzirom da se šume i šumsko zemljište ne mogu privatizovati, rješenje ovog problema se može naći u koncesionom ulaganju, domaćih i stranih, potencijalnih koncesionara, registrovanih za obavljanje poslova u šumarstvu. U dodjeli ove vrste koncesija mora da učestvuje i lokalna zajednica i da se vodi računa o ukupnim površinama koje se daju na koncesiju pojedinom koncesionaru. Obzirom na površinu šume i šumskog zemljišta, a u skladu sa predstudijom i studijom ekonomske opravdanosti, regulisaće se postupak dodjele koncesije.

Potrebno je ubrzati svojinsku transformaciju u šumarstvu, s tim da se prethodno identifikuje državni kapital u šumarstvu, a za to je potrebno:

- usvojiti izmjene i dopune Zakona o šumama i podzakonske akte;
- program rada u šumarstvu koji će uvesti racionalno korišćenje šumskog potencijala u skladu sa prirodnim prirastom.

1.9. LOVSTVO I RIBOLOV

1.9.1. Lovstvo

Od ukupnog prostranstva Republike Srpske lovne površine obuhvataju oko 2 000 000 hektara, od čega blizu polovine obuhvataju šume i šumsko zemljište, a ostalo poljoprivredno zemljište i vodne površine. Lovstvo se do sada obavljalo u obliku sportskog lova, jer su korisnici ustanovljenih lovišta mahom bila lovačka udruženja. Rijeđe su korisnici lovišta bili privredni subjekti, odnosno privredne organizacije za obavljanje privredno-turističkog lova.

Procjenjuje se da je brojno stanje plemenite divljači u stalnom opadanju i da je popunjenost kapaciteta lovišta vrlo niska i kreće se u granicama od 15 % do

40% za pojedine vrste. Kapacitet lovišta predstavlja matične fondove divljači na kraju zime, koji treba da kroz reprodukciju obezbijede izračunati prirast. Lovna privreda i lovstvo imaju višestruke korisne funkcije, posebno u turističkoj privredi, sportsko-rekreativnu i ekološku, te je kao takva pogodna za koncesiono ulaganje, čime bi se uspješno obnovio i unaprijedio osnovni fond autohtonih, rijetkih i prorijedenih vrsta divljači (divokoza, medvjed, veliki tetrijeb, muflon itd), a država došla do značajnih novčanih sredstava kroz plaćanje koncesione naknade.

Dokumentacija propisana zakonskom i podzakonskom regulativom iz oblasti koncesija, određuje postupak i način dodjele koncesije iz ove oblasti (javni poziv ili samoinicijativna ponuda).

U Republici Srpskoj ustanovljeno je oko 90 lovišta (sportska i privredna). Lovištima trenutno gazduju lovačka udruženja i privredni subjekti registrovani za obavljanje lovne djelatnosti, a u principu niko ne plaća naknadu za korišćenje divljači kao državnog dobra.

Prioritet Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je da se u planiranom periodu 2005.-2007. godine sva lovišta koja imaju privredni karakter (Lijeve polje, Posavina i Semberija) zbog prisustva migracione divljači, daju pod koncesiju u skladu sa Zakonom, a radi ubiranja koncesione naknade i očuvanja životinjskog fonda kao javnog dobra. Ostala lovišta koja imaju privredno – sportski i čisto sportski karakter, davaće se pod koncesiju u skladu sa iskazanim potrebama i propisanim postupkom.

1.9.2. Ribarstvo

Ova privredna djelatnost u Republici Srpskoj ima velike mogućnosti. Postoje već izgrađeni brojni ribnjaci- toplovodni i hladnovodni. Površina ribnjaka iznosi oko 3600 hektara, a planirana potreba je do 4500 hektara. Zapremina sa dva punjenja tovilišta iznosi oko 100 000 000 m³ sa potrebnim proticajem u toku godine 3,40 m³/sek.

U ribarstvu se otvaraju široke mogućnosti za razne koncepte koncesionih ulaganja, čime bi se omogućila rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih ribnjaka, te riješili problemi stalnog dotoka vode. Veliki problem sadašnjeg stanja ribnjaka je otežano snabdijevanje vodom i zapuštenost ribnjaka, tako da je značajan procenat površine van upotrebe. Istraživanja i razvoj ove grane privrede kreću se u tri pravca:

- unapređenje ribarstva u prirodnim vodotocima;
- organizovana proizvodnja u otvorenim vodama i vodnim akumulacijama;
- organizovana proizvodnja u ribnjacima u tri osnovna pravca:
 - pastrmski ribnjaci;
 - šaranski ribnjaci;
 - drugi ribnjaci.

Treba naglasiti da je ovo veoma čista proizvodnja, koja neznatno utiče na kvalitet vode nizvodno od ispuštanja.

Dodjelom koncesija u ovoj oblasti ribarstvo bi postalo samoodrživo ekonomsko dobro, a ne kao do sada prirodni resurs. Ovo zahtjeva neznatne izmjene važećeg Zakona o ribarstvu i donošenje adekvatnih podzakonskih akata radi praktične primjene.

Ribarstvo kao sportsko – privredna djelatnost će imati značajnu poziciju među prioritetima za davanje koncesija, a naročito sa stanovišta da do sada ovoj oblasti nije posvećena odgovarajuća pažnja. Tokom 2006. godine, nadležna inspekcija (vodoprivredna i poljoprivredna) će izvršiti nadzor i kontrolu svih korisnika ribnjaka i iste u zakonskom roku uputiti u proceduru ostvarivanja koncesionog prava i plaćanja koncesione naknade, jer do sada to nije bila praksa.

U skladu sa iskazanim potrebama potencijalnih ponuđača za organizovanje sportsko – privrednog ribolova na rijekama Ribnik opštine Ribnik, Janj i Pliva opštine Šipovo i drugim rijekama pogodnim za tu djelatnost, Ministarstvo će tokom 2005. – 2007. godine istim omogućiti da uz javno oglašavanje ponuda ribolova na rijekama, mogu ući u postupak dodjele koncesije za obavljanje sportsko – privrednog ribolova. Ovdje će se koristiti praksa nordijskih zemalja koje imaju velika iskustva u ovoj djelatnosti, a naročito u organizovanju evropskih i svjetskih takmičenja u ribolovu, koja se planiraju i kod nas, obzirom da imamo značajan prirodni potencijal.

1.10. IZGRADNJA, KORIŠĆENJE I UPRAVLJANJE CJEVOVODNIM TRANSPORTOM NAFTE, GASA I SKLADIŠTENJE U TERMINALIMA

1.10.1. Postrojenja za naftu

U privredi Republike Srpske, grana naftne industrije obuhvata uvoz i preradu sirove nafte i proizvodnju naftnih derivata, a po svojoj ulozi i značaju, ovaj sektor može da postane jedan od najznačajnijih faktora uspješnog razvoja Republike Srpske. Riječ je o proizvodnoj grani za čijim proizvodima u Republici Srpskoj postoje izražene potrebe, posebno za motornim gorivima, motornim uljima, industrijskim mazivima, za koje postoje izgrađeni i za naše potrebe značajni kapaciteti.

Naftna privreda razvila je kapacitete u proizvodnoj i trgovinskoj sferi. Danas proizvodna sfera obuhvata proizvodnju organizovanu u dvije rafinerije.

Osnovni kapacitet je Rafinerija nafte u Bosanskom Brodu, koja prerađuje uvoznu sirovu naftu u raznovrsne naftne derivate- motorna goriva, tečni naftni plin i mnogobrojne proizvode koji se koriste u građevinarstvu i gradnji puteva.

Drugi kapacitet je Rafinerija ulja u Modriči, koja predstavlja tehnološki nastavak prerade i dorade proizvoda iz Rafinerije nafte-Brod. U ovoj rafineriji se proizvode motorna ulja, razna tehnička ulja, parafini, motorna i druga maziva.

Trgovinska sfera obuhvata kapacitete kojima se realizuje plasman naftnih derivata, njihov transport i skladištenje.

Potrebno je što prije povećati obim proizvodnje u naftnom sektoru, čime bi se povećao opšti ekonomski efekat i time otvorile mogućnosti za izgradnju cjevovoda, transport i skladištenje nafte uz finansiranje zasnovano na koncesionim ulaganjima.

1.10.2. Postrojenja za gas

Kao oblik energije prirodni gas je jedan od najpoželjnijih energenata, zbog svojih ekoloških i tehnoloških prednosti. Razvoj ovog sektora najviše će zavisiti od zbivanja u regiji. U Republici Srpskoj gasni sektor čine dva preduzeća i to: Gaspromet-Pale i Sarajevo gas- Lukavica.

Količine prirodnog gasa, za Republiku Srpsku, se uvoze iz Ruske Federacije i transportuju se preko cjevovoda Ukrajine, Mađarske i Srbije i Crne Gore.

U dugoročnom razvojnom programu potrebe za gasom moguće je rješavati izgradnjom magistralnih gasovoda sa podmagistralama i distributivnom mrežom, koja bi se vezala za magistralne gasovode, koji se grade u zemljama iz našeg okruženja. Najpovoljniji način za rješavanje problema gasifikacije je sistem koncesija i koncesionih ulaganja, uz mogućnost korišćenja paralelne gradnje sa ostalim infrastrukturnim objektima.

U toku su aktivnosti na dodjeli koncesije za izgradnju magistralnog gasovoda Gornji Šepak – Bijeljina – Brčko – Modriča – Derventa – Prnjavor – Laktaši – Banjaluka – Prijedor – Novi Grad, sa ograncima prema gradovima Ugljevik, Šamac, Doboš, Brod, Gradiška, Kozarska Dubica.

Pored otpočinjanja realizacije ovog projekta, prioriteti za 2006. godinu su obezbjeđenje razvoja i izgradnje distributivne gasovodne mreže i značajnih investicionih ulaganja stranih i domaćih lica, u skladu sa potpisanim ugovorom o izgradnji magistralnog gasovoda, a na osnovu samoinicijativnih ponuda opština duž magistralnog gasovoda, kao što je:

- Gasifikacija opštine Bijeljina, u sklopu prve faze izgradnje navedenog gasovoda. U skladu sa zakonskom procedurom Skupština opštine Bijeljina je predhodnih godina obezbijedila izradu projekta gasifikacije opštine i preduzela zajedno sa Vladom Republike Srpske konkretne aktivnosti na obezbjeđenju sredstava za ove namjene.

Ukoliko ne dođe do realizacije Ugovora o izgradnji magistralnog gasovoda iz 2002. godine, priključenje distributivne mreže opštine Bijeljina moglo bi se eventualno riješiti proširenjem postojeće gasovodne mreže od PPS Karakaj kod Zvornika.

- Gasifikacija opštine Vlasenica, urađena je studija izgradnje ogranka od postojećeg magistralnog gasovoda Zvornik – Sarajevo u dužini od oko 13 km, a nakon toga i izgradnja distributivne mreže opštine Vlasenica.

1.11. IGRÉ NA SREĆU

Igre na sreću su:

1. klasične igre na sreću:
 - lutrija (klasična, ekspres, instant i dr),
 - loto,
 - sportska prognoza;
2. posebne igre na sreću :
 - igračnice (kazino),

- automati za igre na sreću,
 - automati za zabavu;
3. tombola- Bingo:
 - TV tombola,
 - klasična tombola;
 4. sportske kladionice;
 5. nagradni konkurs.

Igre na sreću se najčešće kombinuju sa turizmom, ugostiteljstvom i sportskim organizacijama i na taj način stvaraju se pretpostavke za sticanje značajnijih sredstava. Pravilnom zakonskom regulativom i atraktivnom ponudom, moguće je privući i strane investitore da putem koncesija učestvuju u priređivanju igara na sreću i kompletiranju turističke ponude.

1.12. POŠTANSKE I TELEKOMUNIKACIJSKE USLUGE, IZUZEV ZAJEDNIČKIH I MEĐUNARODNIH KOMUNIKACIJA IZ ČLANA (III 1) USTAVA BOSNE I HERCEGOVINE

1.12.1. Poštanske usluge

Poštanske usluge u Republici Srpskoj obavljaju se poštanskom mrežom koju čine jedinice poštanske mreže, njihovi posebni organizacioni dijelovi, kao i sredstva poštanske mreže. Poštanske usluge u Republici Srpskoj obavlja Preduzeće za poštanski promet Republike Srpske a.d. Banja Luka. Ovo preduzeće pokriva područje od 24.983 km², na kom živi 1,4 milion stanovnika. Poštanske usluge se obavljaju u preko 260 jedinica poštanske mreže. Jedna pošta opslužuje 5435 stanovnika na području od 96 km², odnosno 1 šalter opslužuje 3161, a poštanski sandučić 2975 stanovnika. Transport poštanskih pošiljaka u Republici Srpskoj organizovan je na 89 linija, smjerova u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju.

Pošta u Banja Luci obavlja međunarodni poštanski saobraćaj sa svim zemljama svijeta, od čega se 50% obavlja preko izmjenične pošte u Beogradu, 40 % preko izmjenične pošte u Sarajevu i 10% preko izmjenične pošte u Mostaru.

Pošto se klasični poštanski servis, u svom osloncu na pismo smanjuje, pošta se mora orjentisati na strateški razvoj sljedećih djelatnosti- prenos fizičkog tereta, prenos novca, prenos dokumenata (e-mail, fax, hibridni servisi), bankarske servise (finansijski servisi platnog prometa, štednja) i specifični servisi (on- line, Business -to –Business, vlastita prodaja).

U razvojnim programima se ne vidi bitna potreba za klasičnom poštom, zato, pored pobrojanih djelatnosti, pošta svoje usluge bazira na novim mogućnostima i to: djelovanju na tržištu transporta i djelovanju na tržištu bankarsko-finansijskih usluga, što otvara velike mogućnosti za potencijalne koncesionare.

U cilju unapređenja stanja u ovoj oblasti, potrebno je donijeti:

- Zakon o poštanskim uslugama i podzakonska akta.

1.12.2. Telekomunikacijske usluge

U ovom trenutku su telekomunikacije u Republici Srpskoj na nivou društvenog standarda. Penetracija (broj priključaka na 100 stanovnika) u fiksnoj telefoniji je 22,6%, u mobilnoj telefoniji nešto preko 35%, a interneta oko 2 %, u kablovskoj TV manje od 1%.

U tehnološkom smislu naše telekomunikacije puno ne zaostaju za evropskim i svjetskim. Step en digitalizacije sistema prenosa praktično je na nivou 100%, a digitalizacija komunikacijaskih sistema na nivou 70%. Mobilne mreže građene su u digitalnoj tehnologiji (sistemi 2G). Postepeno se uvode sistemi 2,5G, a razmišlja se i o uvođenju sistema 3G (sistem treće generacije). Osnovu transportne mreže čine optički kablovi, što osigurava viši step en kvaliteta prenosa informacija.

Za povećanje penetracije na 40 % u fiksnoj telefoniji, na 50% u mobilnoj telefoniji, te barem na 20% u internetu i kablovskoj TV, trebalo bi uložiti oko 650 miliona KM.

Očekuje se privatizacija Telekoma RS, uvođenje sistema treće generacije mobilne telefonije -UMTS sistema, što zahtjeva dodatna ulaganja u infrastrukturu i posebno plaćanje licence za upotrebu UMTS sistema, izrada informacijsko- komunikacijske magistrale na nivou Bosne i Hercegovine, povezivanje optičkim kablovima sa susjednim zemljama, izrada širokopojasne kablovske TV mreže (za servise: video, brzi internet i IP telefoniju), s Master i regionalnim čvorovima uvezanih optikom sa digitalnim prenosom, daljna digitalizacija fiksnih TK sistema i povećanje penetracije korisnika fiksne i mobilne telefonije.

Sve ove navedene aktivnosti pružaju velike mogućnosti za uspostavljanje koncesionih odnosa u skladu sa Zakonom o koncesijama. Zbog toga je nužno da resorno Ministarstvo ubrza aktivnosti na pripremi dokumentacije za međunarodne javne pozive.

U cilju unapređenja stanja u ovoj oblasti, potrebno je:

- usklađivanje tarifne politike te usklađivanje cijena lokalnog i međunarodnog prometa;
- licenciranje sadržaja provajdera;
- priprema za licenciranje operatera za UMTS sistem.

1.12.3 Mediji

Elektronski mediji su organizovani uglavnom na lokalnom nivou. Većina elektronskih medija je komercijalnog značaja, a javni servis je Radio-televizija Republike Srpske. Jedan dio opštinskih medija je takođe javni.

U sistemu medija potrebno je provesti projekat unapređenja infrastrukture i modernizacije prenosne mreže RTV signala, projekat digitalizacije TV i radio sistema za šta je potrebno na nivou Republike Srpske obezbjediti oko 20 miliona KM, što otvara dovoljno prostora za snažnu aktivnost na polju koncesija, koje su u sistemu medija u svijetu jako prisutne.

1.13. PUTNIČKI I TERETNI ŽELJEZNIČKI SAOBRAĆAJ

Putnički i teretni željeznički saobraćaj je znatno niži od evropskog prosjeka. Postojeća željeznička mreža ne može se koristiti u nominalnom kapacitetu, jer nije izvršen sveobuhvatan remont pruga, osiguranje brojnih prelaza, osiguranje stanica, remont radioničkih kapaciteta, te obnova voznog parka. Ne postoji adekvatan broj putničkih kola ili vozova za promet na srednjim i dužim relacijama. Obim transporta tereta masovnih roba (uglja i rude) još uvijek je vrlo nizak, što značajno utiče na nisku ekonomičnost rada željeznice. Ovakav obim transporta ne omogućuje stvaranje dovoljnih prihoda od transporta za pokriće troškova željeznica. Obim teretnog željezničkog i putnog prevoza je danas na nivou 15 % od obima ostvarenog 1990. godine.

U planu je revitalizacija i izgradnja turističkih linija, na kojima bi saobraćali turistički vozovi, a trasa ovih linija se najčešće poklapa sa trasom ukinute uskotračne željeznice. Ovi pravci bi imali veliki značaj za razvoj turizma i stanovništvo iz regije.

Koncesije i koncesiona ulaganja su jedan od mogućih načina rješavanja ovoga problema.

1.14. JAVNI LINIJSKI PREVOZ LICA

1.14.1. Javni linijski prevoz lica

Javni linijski prevoz lica podrazumijeva:

- prevoz lica na međunarodnim linijama;
- prevoz lica na domaćim linijama;
- prevoz lica u lokalnom saobraćaju.

Za oblasti prevoza lica na međunarodnim i domaćim linijama, koncedent je resorno ministarstvo, a za oblast prevoza lica u lokalnom saobraćaju, koncedent može biti lokalna jedinica vlasti, uz prethodnu saglasnost resornog ministarstva.

Za prevoz lica na međunarodnim linijama, koncesija se može dodijeliti pravnom licu, ako je polazak ili odredište na teritoriji Republike Srpske. Ove koncesije treba dodjeljivati na kraće rokove, radi ostvarivanja konkurentnosti i boljeg kvaliteta usluga, na rok 5-8 godina.

1.14.2. Tramvajski ili trolejbuski prevoz lica

Banja Luka ima velike probleme u unutrašnjem saobraćaju. Treba razmotriti uspostavljanje tramvajskog ili trolejbuskog saobraćaja. Na taj način bi se prevoz lica mogao obavljati sigurnije i efikasnije od postojećeg. Istovremeno centralni dijelovi grada bi se značajno rasteretili od motornih vozila, tako da bi se uži centar mogao proglasiti i pješačkom zonom. Uspostavljanjem tramvajskog saobraćaja bi se značajno smanjilo zagađenje grada, a uža gradska zona učinila komfornijom za život i rad.

Uspostavljanje tramvajskog saobraćaja za prevoz lica, putem koncesija, može se ostvariti etapno:

1. etapa uže gradsko područje;
2. etapa veze sa daljim gradskim zonama, prvenstveno prema Laktašima.

1.17. HIDROMELIORACIONI SISTEMI I SISTEMI ZA VAĐENJE MATERIJALA IZ VODOTOKA I VODNIH POVRŠINA

U ravničarskom dijelu Republike, pored rijeke Save, Une, Vrbasa, Bosne i Drine, formirani su hidromelioracioni sistemi. Zaštita ovih sistema od vanjskih voda postignuta je izgradnjom nasipa sa nadvišenjem krune nasipa nad nivoom stogodišnjih voda od 1,20m i odvodnim kanalima i nasipima uz te kanale. Zaštita od unutrašnjih voda hidromelioracionih sistema postignuta je izgradnjom pumpnih stanica i osnovne kanalske mreže.

Sistem odvodnjavanja je u direktnoj vezi sa zaštitom od poplava. Odvodnjavanje plodnih poljoprivrednih površina u Posavini je riješeno izgradnjom hidromelioracionih sistema na područjima Dubičke ravni, Lijevča polja, Srbačko-Nažičke ravni, Ivanjskog polja, Posavine (Šamac, Brčko) i Semberije. Sistem za navodnjavanje u Republici Srpskoj je slabo razvijen. U upotrebi su dva sistema za

navodnjavanje, različita po stepenu potrebne količine vode i vremenu trajanja navodnjavanja. U Hercegovini se voda zahvata iz površinskih vodotoka.

Na području sliva rijeke Save, sistemi navodnjavanja većinom koriste vodu zahvatom iz podzemlja. Sistemi navodnjavanja u Hercegovini su dovedeni u radno stanje uz značajna finansijska sredstva. U Lijevcu polju je sistem za navodnjavanje u zadovoljavajućem stanju.

Navodnjavanje i odvodnjavanje su u direktnoj vezi korišćenja zemljišta kao prirodnog resursa.

Od ukupno obradivih površina u Republici Srpskoj, može se navodnjavati oko 85 000 hektara, a trenutno se navodnjava samo 5 000 hektara.

Na području Semberije izgradnjom spojnog kanala Drina-Sava, kanal Dašnica, stvoren je značajan uslov za projektovanje i izgradnju zalivnog sistema. Razvoj sistema za navodnjavanje je od velikog značaja za rješavanje problema proizvodnje hrane, a nedostatak odgovarajućih finansijskih sredstava može se otkloniti odgovarajućim modelima koncesionih ulaganja.

Vađenje materijala iz vodotoka i vodnih površina moguće je u slivovima rijeka Une, Sane, Vrbasa, Bosne, Drine, Trebišnjice, Ukraine i Save, a naročito u donjem toku pomenutih slivova, koji teritorijalno pripadaju Republici Srpskoj. Vađenje materijala moguće je i na drugim vodnim površinama koje pripadaju Republici Srpskoj, kao i na prirodnim i vještačkim jezerima. Pod vađenjem materijala iz vodnih površina i vodotoka, prvenstveno se podrazumjeva vađenje šljunka u komercijalne svrhe. Vađenje materijala iz vodotoka se najčešće odvija nekontrolisano, tako da su i korita rijeka u dosta slučajeva izgubila svoj prvobitni oblik. Najčešće se ova djelatnost obavlja bez ikakvih finansijskih efekata za Republiku Srpsku, odnosno naknada za izvađeni šljunak i pijesak iz vodotoka gotovo da se i ne plaća. Potrebno je vađenje materijala iz vodotoka, projektima usmjeriti prema izrađenim regulacionim rješenjima korita i obala rijeka.

Ovaj problem se najefikasnije može riješiti putem koncesionih odnosa, kojima bi se jasno precizirali uslovi eksploatacije materijala iz određenih dijelova vodotoka ili vodne površine.

Koncesije za vađenje materijala iz vodotoka na području značajnom za vodni režim dodjeljuju se obavezno putem javnog poziva ili starim korisnicima koji imaju uredne saglasnosti nadležnih organa uz ispunjenje uslova propisanih Zakonom o koncesijama i podzakonskim aktima.

Eksploatacija pijeska i šljunka iz vodotoka će imati posebno mjesto u prioritetima Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u periodu 2006. – 2007. godine, jer su u toku aktivnosti kojima će se ova djelatnost uklopiti u zakonske okvire.

U 2006. godini vodoprivredna inspekcija Republike Srpske će u saradnji sa nadležnim opštinskim inspekcijama izvršiti kontrolu i nadzor nad tim korisnicima i lokacijama za vađenje šljunka i pijeska iz vodotoka rijeka: Sava, Sana, Una, Vrbas, Bosne, Drine itd., pogodnih za tu djelatnost, te bespravno korisnicima zabraniti dalje obavljanje eksploatacije a korisnike koji posjeduju valjane ugovore o eksploataciji izdate od strane Ministarstva i Direkcije za vode Republike Srpske, uputiti da u zakonskom roku pribave odgovarajuću dokumentaciju i podnesu zahtjev za dodjelu koncesije za eksploataciju šljunka i pijeska. Ukoliko korisnici ne postupe po nalogima nadležne inspekcije, istima će se zabraniti dalja eksploatacija šljunka i pijeska.

Isto tako, Ministarstvo će u ovoj godini izvršiti i reviziju odobrenih lokacija za eksploataciju, jer se mora voditi računa o zaštiti korita rijeka i proticaju vode, zaštiti poljoprivrednog zemljišta i slično. Tokom 2006. – 2007. godine, očekuje se podnošenje zahtjeva za dodjelu koncesije iz ove oblasti od strane potencijalnih ponuđača i sprovođenje koncesionog postupka u skladu sa zakonskim propisima.

1.18. UREĐENJE I/ILI KORIŠĆENJE KORITA, OBALA RIJEKA I JEZERA

Uređenje vodotoka je uglavnom provođeno kao mjera zaštite od štetnog dejstva voda, odnosno zaštite od poplava. U tu svrhu je do sada izgrađeno oko 270 km nasipa pored rijeke Save i njenih pritoka. Uz ostale vodotoke do sada je izgrađeno oko 200 km nasipa.

Izgradnjom odgovarajućih nasipa i uređenjem korita rijeka i jezera zbog zaštite od velikih voda, stvoren je hidromelioracioni sistem koji obuhvata oko 140 000 hektara najkvalitetnijeg poljoprivrednog zemljišta, a isto tako omogućeno je korišćenje obala rijeka i jezera i u druge svrhe: izgradnja plaža i kupališta, terena za sport i rekreaciju, turističko-privrednih objekata i drugih sadržaja. Važno je napomenuti veliki broj izgrađenih plovnih ugostiteljskih objekata uz obalu rijeka i jezera, stalnog ili privremenog karaktera, a od kojih se ne ubire naknada. Ova oblast daje velike mogućnosti i u pogledu privredno-turističke funkcije i razvoja sportske rekreacije, sadržajno je bogata, te se istoj u narednom periodu, mora posvetiti dužna pažnja, a naročito u normativno-pravnom pogledu, jer nije u dovoljnoj mjeri zastupljena u postojećem Zakonu o vodama.

Obalno zemljište rijeka i jezera je najčešće u državnoj svojini i vrlo često je predmet bezpravnog zauzimanja i korišćenja, te kao takav u budućem vremenu mora dobiti puni značaj u sklopu integralnog upravljanja vodama.

U brdsko planinskom području Republike Srpske, određene mjere zaštite od voda provode se uređenjem vodotoka kroz gradove. Najbolji efekat se postiže izgradnjom hidroakumulacija, koje pored izravnavanja proticaja, imaju višenamjenski karakter.

Koncesija se nameće kao najefkasnije rješenje pitanja uređenja ili korišćenja korita, obala rijeka i jezera, čime bi se ostvarili značajni pozitivni efekti u poljoprivredi, turizmu, ugostiteljstvu, sportu, zaštiti životnog prostora.

1.19. KORIŠĆENJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Poljoprivredno zemljište je osnovni privredni resurs Republike Srpske. Pod poljoprivrednim zemljištem podrazumjeva se zemljište koje se koristi za poljoprivredu: njive, vrtovi, voćnjaci, vinogradi, livade, pašnjaci, trstici kao i druga zemljišta na kojima se odvijaju poljoprivredne aktivnosti. Struktura korišćenja poljoprivrednog zemljišta odlikuje se visokim stepenom prostorne neravnomjernosti. Takva struktura posljedica je pedoloških, klimatskih i reljefnih karakteristika. Ove karakteristike ograničavaju ili onemogućavaju izmjenu strukture u korist uspostavljanja povoljnijih odnosa u agroekosistemu. Ovakvo stanje nameće promjenu strukture korišćenja poljoprivrednog zemljišta putem klasifikacije zemljišta, humanizacije zemljišta, odvođenja suvišnih voda u zimsko-proljetnom periodu, navodnjavanja u ljetnom periodu, uspostavljanja pravilnog plodoreda, povećanja učešća leguminoza u strukturi usjeva, znatnog povećanja stočnog fonda i uspostavljanja izbalansiranog odnosa između ratarske i stočarske proizvodnje, izmjene propisa o nasljeđivanju zemljišta, poljoprivredne rejonizacije ukupnog prostora Republike, stimulativnih mjera (olakšica) za određenu strukturu u svim rejonima i za pojedine rejone u cjelini što se može riješiti uvođenjem koncesionih odnosa u oblast poljoprivrede.

Ukupni fond poljoprivrednog zemljišta konstantno se smanjuje. Najvećim promjenama zahvaćeno je poljoprivredno najbolje zemljište, oranice i bašte, a najmanje poljoprivredno neproduktivno zemljište. Ove promjene se odnose na korišćenje zemljišta u građevinske i druge nepoljoprivredne svrhe.

U cilju optimalnog i potpunog iskorišćavanja poljoprivrednog zemljišta za ratarsku, stočarsku i voćarsko-vinogradarsku proizvodnju, neophodno je u koncesionom postupku, dodjeljivati poljoprivredno zemljište pravnim licima (korisnicima), koji će ga koristiti u skladu sa propisanim standardima, jer su dosadašnji korisnici poljoprivrednog zemljišta u svojini Republike Srpske iskazali niz slabosti (neobrađenost poljoprivrednog zemljišta, nedostatak mehanizacije i osposobljenog stručnog kadra, neprimjenjivanje savremenih agro-tehničkih mjera i dr.).

U Republici Srpskoj oko 30% oraničnih površina ostaje neobrađeno. U zadnje vrijeme, prisutna su i privatna preduzeća iz oblasti agro biznisa, koja pokazuju veliko interesovanje za korišćenje ovog značajnog resursa, nudeći savremena agro-tehnološka dostignuća, bolju organizaciju, savremene agro-tehničke mjere, a samim tim i veću iskorišćenost ovog resursa.

Treba u skladu sa Zakonom o koncesijama u zdravoj i ravnopravnoj konkurenciji izvršiti odabir najboljih korisnika poljoprivrednih zemljišnih površina, ali se u tom postupku mora voditi računa da ne dođe do usitnjavanja posjeda. Usitnjenost posjeda uveliko otežava postizanje rentabilnosti u poljoprivrednoj proizvodnji.

Potrebno je voditi računa o manjim i srednjim posjednicima zainteresovanim za korišćenje određenih površina poljoprivrednog zemljišta u svojini Republike Srpske, te im u postupku dodjele koncesije putem samoinicijativne ponude omogućiti korišćenje.

Kvalitetno urađena predstudija ili studija ekonomske opravdanosti korišćenja poljoprivrednog zemljišta, treba da bude osnov za dodjelu.

Plan korišćenja poljoprivrednog zemljišta zasniva se na čvrstoj vezi između ratarske, stočarske i voćarsko-vinogradarske proizvodnje i prerađivačko poljoprivredno- prehrambene industrije sa izbalansiranim odnosom biljne i stočarske proizvodnje.

Potrebno je prioritetno raditi na donošenju novog Zakona o poljoprivrednom zemljištu i adekvatne podzakonske regulative u svrhu ostvarivanja naprijed navedenih efekata.

1.19.1. Lista prioriteta za 2005. godinu

- Provjera i preispitivanje Ugovora o koncesiji za korišćenje poljoprivrednog zemljišta u svojini Republike Srpske, zaključenog između: Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i "Ratarstva" a.d. Nova Topola, sklopljenog dana 29.12.2004. godine. Obzirom da koncesionar nije u potpunosti ušao u posjed nekretnina označenih u Ugovoru o koncesiji, u saradnji sa Komisijom za koncesije Republike Srpske i Direkcije za privatizaciju, naćiće se povoljnije zakonsko rješenje.

- Zainteresovanost privrednih subjekata iz oblasti agrara za korišćenje poljoprivrednog zemljišta bivšeg preduzeća "Agroposavina" Donji Žabar je velika, pa je u toku javno oglašavanje samoinicijativnih ponuda za korišćenje poljoprivrednog zemljišta u koncesionom odnosu. Obzirom da se navedeno zemljište ne koristi u punom kapacitetu već duži niz godina, neophodno je sve poslove oko dodjele koncesija na ovom poljoprivrednom zemljištu završiti u toku 2006. godine.

- Republička Direkcija za privatizaciju vodi postupak prodaje državnog kapitala u preduzeću "Napredak" Pelagićevo, koje koristi poljoprivredno zemljište u svojini Republike Srpske, pa će se u skladu sa Ugovorom o privatizaciji, riješiti i koncesija na poljoprivrednom zemljištu.

- U toku je postupak za rješavanje koncesije na poljoprivrednom zemljištu, koje koristi "Ratar" a.d. Prnjavor, te će se i ove aktivnosti završiti krajem ove godine.

- U toku je postupak vezan za korišćenje poljoprivrednog zemljišta radi obavljanja voćarske djelatnosti, pa se očekuje da se do kraja 2005. godine zaključi ugovor o koncesiji za korišćenje navedenog zemljišta u opštini Trebinje.

- U planu je da se do kraja godine riješi koncesija na poljoprivrednom zemljištu u opštini Prijedor, koje trenutno koristi "Poljoproizvod" a.d. Prijedor. Kako korisnik ne obrađuje poljoprivredno zemljište, već ga, kao i većina trenutnih korisnika bez saglasnosti Vlade Republike Srpske, izdaje u zakup, predlaže se da se u dugoročnom aranžmanu na zakonit način riješi ovaj problem.

1.19.2. Lista prioriteta za 2006. i 2007. godinu

- Poljoprivredno zemljište u opštini Srbac, koje je trenutno bez korisnika, jer je bivši korisnik "Motajica" Srbac u stečaju, pa je ovo poljoprivredno zemljište kao državni resurs pod trenutnom ingerecijom opštinskih vlasti.

Pronaći dugoročan aranžman za korišćenje ovog zemljišta, uz vođenje računa da se ne naruši cjelovitost kompleksa zemljišta.

- Poljoprivredno zemljište u Kozarskoj Dubici, koje koristi "Poljoprivreda" a.d. Draksenić je takođe prioritarno u narednom periodu.

- U opštinama: Derventa, Šamac i Modriča, takođe će se tražiti povoljan koncesioni odnos za korišćenje poljoprivrednog zemljišta, jer je isto predmet bespravnog davanja na korišćenje trećim licima uz neznatu naknadu i bez saglasnosti Vlade Republike Srpske.

- Ministarstvo će u ovom periodu pristupiti i rješavanju poljoprivrednog zemljišta koje koristi "Semberija" a.d. Bijeljina iz Bijeljine.

1.20. PROSTORI I OBJEKTI PRIRODNOG I GRAĐEVINSKOG NASLIJEĐA

1.20.1. Prostori i objekti prirodnog naslijeđa

Prostori i objekti prirodnog naslijeđa su stavljeni pod zaštitu države, jer su izuzetni, rijetki ili prorijedeći na širem prostoru i kao takvi su od posebnog značaja za nauku, kulturu, rekreaciju i turizam. Takvi su: kanjoni, pećine, kraška vrela, predjeli prašumskih oblika ili izuzetno vrijedni i estetski oblikovani pejzaži, objekti na kojima se može pratiti evolucija zemljine kore i živog svijeta, kao što su karakteristični geološki profili ili reliktno i endemično bilje i životinjske vrste. Tu spadaju i neobični oblici i pojave prirode, kao što su izuzetni oblici i dimenzije stijena, zemljane piramide, krečnjački prozori i mostovi, pješčare i ritovi.

Prostori i objekti prirodnog naslijeđa organizovani su i formirani kao:

- nacionalni parkovi;
- regionalni parkovi (parkovi prirode);
- rekreativni, kulturni, naučni, obrazovni, pejzažni i drugi zaštićeni prirodni predjeli;
- prirodni rezervati;

- memorijalni parkovi i spomenici;
- značajni objekti i biocenoze.

Savremeni koncept zaštite prostora i objekata prirodnog naslijeđa podrazumijeva ne samo pasivnu zaštitu prirodnih rijetkosti, nego se zasniva i na aktivnoj zaštiti, korišćenju i unapređivanju prirodne sredine. To podrazumijeva primjenu koncepta usklađenog i racionalno organizovanog razvoja uz koncesiona ulaganja domaćih i stranih investitora. Sve ovo bi omogućilo da se ostvari višefunkcionalnost namjene zaštićenih objekata ili prirodnih dobara, što prvenstveno podrazumijeva: sve vidove turizma, naučne, kulturne i vaspitno-obrazovne namjene.

1.20.2. Prostori i objekti građevinskog naslijeđa

Prostore i objekte građevinskog naslijeđa je, obzirom na njihovu vrijednost i posebnost, neophodno na odgovarajući način tretirati u svim razvojnim planovima, ne samo zbog njihovog fizičkog očuvanja nego i zbog njihovog značaja i uloge kao stimulativnog razvojnog faktora. To se u prvom redu odnosi na sve vidove turizma, nauku, kulturu, vaspitanje i obrazovanje.

Prostori i objekti građevinskog naslijeđa su:

- arheološka nalazišta od paleolita do ranoslovenskog perioda (7-12 vijek);
- stari gradovi, tvrđave, kule, mostovi, gradine;
- duhovni spomenici: crkve, manastiri, kapele, sakralni objekti;
- spomenici iz Drugog svjetskog rata;
- svjetovni spomenici: škole, hoteli, domovi, kuće, vojni logori, radionice, stare banje, česme.

Izvođenje hitnih konzervatorsko-restauratorskih i istraživačkih intervencija preko organizovanih i osposobljenih stručnih službi od velikog je značaja u sistemu zaštite prostora i objekata građevinskog naslijeđa. Zaštita sama po sebi ne podrazumijeva pasivnu zaštitu nego i aktivnu zaštitu, korištenje i unapređivanje kvaliteta i stanja u kome se nalaze navedeni kulturni spomenici. To podrazumijeva primjenu koncepcije, po kojoj prostor i objekti građevinskog naslijeđa, odnosno kulturno dobro, prelazi u ekonomsko dobro. Ovaj koncept bi omogućio da se ostvari višefunkcionalnost namjene u smislu organizovanja raznih vidova turizma i rekreacije, razvoja nauke, kulture i obezbjedi priliv značajnih materijalnih sredstava kroz strogo kontrolisano učešće kapitala iz koncesionih ulaganja.

1.21. TURIZAM

Turizam u Republici Srpskoj ima prirodne pretpostavke za razvoj, koje na odgovarajući način treba iskoristiti i usmjeriti u pravcu ostvarivanja finansijskih efekata. Turizam, kao privredna grana, je na visokom mjestu (što se tiče finansijskih aspekata u širem smislu) sa stalnom tendencijom rasta. Privreda koja se nalazi u problemima svojinske transformacije ostavlja širok prostor za snažan razvoj i ekspanziju turizma, koji bi se zasnivao na vlastitim komparativnim prednostima, domaćim resursima, tržišnoj osnovi, uključivanju u međunarodnu podjelu rada, sa otvaranjem većeg broja novih radnih mjesta. Brža revitalizacija postojećih i izgradnja novih kapaciteta i pratećih sadržaja bi se ostvarila kroz koncesiona ulaganja domaćih i stranih investitora, što bi stvorilo povoljnu opštu klimu i povećalo konkurentsku sposobnost na inostranom tržištu.

Na osnovu opštih i posebnih ciljeva i postojećih prirodnih pretpostavki razvili su se sljedeći vidovi turizma:

1.21.1.Banjski turizam

Devet banjskih centara, sa izgrađenim smještajnim kapacitetima, razvijenom zdravstvenom službom, turističkom infrastrukturom, dokazanim kvalitetom i ljekovitošću voda, stručnim kadrovima i dugom tradicijom dobra su osnova za razvoj banjskog turizma, a uz potencijalne ljekovite, termalne i mineralne izvore čine odlične preduslove za razvoj inostranog turizma i strana ulaganja.

U periodu 2006.-2007. godine potrebno je provesti postupke za dodjelu koncesije za:

- Opština Teslić-eksploatacija termalne vode.
- Opština Srebrenica- eksploatacija termomineralne vode.
- Grad Banjaluka- eksploatacija termalne vode.
- Opština Kozarska Dubica- eksploatacija termomineralne vode.
- Opština Laktaši- eksploatacija termomineralne vode.
- Opština Višegrad- eksploatacija vode.

1.21.2.Planinski turizam

Planinski sistem u Republici Srpskoj je bogat snježnim padavinama. Na nekoliko vrijednih planinskih lokaliteta postoje izgrađeni smještajni kapaciteti, sportski tereni, vertikalni transport i druga turistička infrastruktura, koja omogućava korišćenje objekata tokom cijele godine. To otvara prostor za značajna ulaganja na bazi koncesija.

Prioriteti u ovoj oblasti se u prvom redu odnose na: Jahorinsku zonu sa olimpijskim planinama, Nacionalni park Kozara, Nacionalni park Sutjeska, planinski masiv Manjače, planinu Borje i „Balkanu“ kod Mrkonjić Grada.

1.21.3.Turizam na vodama

Čiste i relativno duge rijeke, bogate ribom, atraktivna prirodna i vještačka jezera sa ekološkim raritetima, splavarenjem, nedovoljno izgrađenim smještajnim kapacitetima, realna su šansa za razvoj turizma na vodama, pod kojim se podrazumijeva lov, ribolov, sport, itd. Ovaj vid turizma naročito je atraktivan za strance i privlači pažnju značajnih stranih investitora.

1.21.4.Tranzitni turizam

Teritorijom Republike Srpske prolaze najkraći putni pravci iz Srednje Evrope ka Jugu i Zapadne Evrope ka Istočnoj Evropi i Dalekom Istoku, pored kojih postoje smještajni, ugostiteljski i drugi kapaciteti za odmor putnika, koji mogu biti stavljeni u funkciju tranzitnog turizma.

Za razvoj ovog vida turizma potrebno je osavremeniti putnu mrežu, granične prelaze i uslužne sadržaje u cilju zadovoljenja potreba turista i putnika.

U okviru Republike Srpske formirane su zone u kojima turizam treba da bude jedna od vodećih, ako ne i dominantnih grana privrede:

- Gornjo Sansko-plivska zona;
- Nacionalni park «Kozara»;
- Prirodni rezervat Bardača sa vrbaskom dolinom;

- Turističko- rekreativni centar Banja Vrućica sa okolnim zimskim centrima na planinama: Omaru, Borju i Vučjoj planini;
- Srebreničko-drinska zona;
- Jahorinska zona;
- Nacionalni park «Sutjeska»;
- Hercegovačka zona.

U ovim zonama razvijeni su, ili ih treba planski razvijati, razni vidovi turizma: omladinski, sportsko-rekreativni, klimatski, planinski, zdravstveni, tranzitni, lovni i ribolovni, banjski, na vodama, zimski, naučni, itd.

Da bi turizam, kao privredna grana dostigao željeni nivo kvaliteta i usluga potrebno je dograditi i renovirati, odnosno izgraditi nove smještajne kapacitete, turističke centre kvalitetnije povezati savremenom saobraćajnom infrastrukturom, povezati različite vidove turizma, kompletirati turističku ponudu, stvoriti široki prostor za djelovanje potencijalnih investitora na polju koncesija.

Potrebno je dozvoliti koncesije i u nacionalnim parkovima, ali pod uslovom da je koncesiona djelatnost u skladu sa Zakonom o nacionalnim parkovima.

1.22. KONCESIJE U OBLASTI DJELATNOSTI OD OPŠTEG INTERESA

1.22.1. Usluge u oblasti zdravstva:

- zdravstvene usluge;
- farmaceutske usluge;
- stomatološke usluge;
- gerijatrijske usluge.

1.22.2. Usluge u obrazovanju

- predškolsko obrazovanje(jaslice i vrtići);
- srednje obrazovanje ;
- visoko obrazovanje i pripadajuća infrastruktura.

1.22.3. Usluge u oblasti kulture i sporta

- pozorišta;
- bioskopi;
- sportsko-rekreacioni objekti, itd.

1.22.4. Usluge obezbjeđenja imovine i lica

- fizičko obezbjeđenje imovine, pokretne i nepokretne;
- fizičko obezbjeđenje lica.

Koncesije u oblasti djelatnosti od opšteg interesa, podrazumjevaju veliki broj samoinicijativnih ponuda, zbog svog karaktera, ali zbog velikog značaja ovih djelatnosti Komisija za koncesije će obratiti posebnu pažnju na kvalitet i cijene usluga, odnos prema korisnicima, poštivanju propisanih standarda i odredbi iz ugovora o koncesiji.

Od veličine i značaja djelatnosti koja se predlaže za koncesiju ovisiće, da li će koncedent biti resorno ministarstvo ili, po njegovom ovlašćenju, lokalna zajednica, odnosno kojim putem će se koncesija dodijeliti, putem javnog poziva ili putem samoinicijativne ponude.

2.0. POSTUPAK I NAČIN DAVANJA KONCESIJA PREMA ZAKONU O KONCESIJAMA

Zakon o koncesijama se zasniva na nekoliko značajnih načela kojima se obezbjeđuje:

- domaćim i stranim pravnim licima da pod jednakim uslovima dobiju pravo korišćenja prirodnog bogatstva ili dobra u opštoj upotrebi ili pravo izgradnje objekata radi obavljanja djelatnosti koje su zakonom utvrđene kao djelatnosti od opšteg interesa;
- isti pravni položaj domaćih i stranih lica za sve vrijeme izgradnje objekata ili izvođenja drugih radova i u obavljanju djelatnosti koja je predmet koncesije;
- jednakost uslova za raskid ugovora i pravnih posljedica u tom slučaju;
- zaštita javnog interesa u postupku ocjene opravdanosti za davanje koncesije i u periodu njenog trajanja;
- isključivo pravo Republike Srpske da daje koncesiju, podrazumjevajući to pravo i kad se daje koncesija za izgradnju komunalne infrastrukture;
- ograničeno trajanje koncesije čiji je maksimalni rok utvrđen zakonom;
- predaja svih objekata, uređaja i postrojenja po prestanku koncesije u svojini Republike Srpske;
- obavljanje svih poslova vezanih za koncesije i poslova kontrole izvršavanja prava i obaveza iz ugovora od strane Komisije za koncesije.

Prema zakonu, obavljanje stručnih koncesionih poslova, vrši Komisija za koncesije. U nadležnosti Komisije kao nezavisnog regulatornog pravnog lica, spadaju svi stručni poslovi u vezi davanja koncesije i kontrola izvršavanja koncesionih aktivnosti. Osnovni stručni poslovi koje obavlja Komisija su:

- kompletiranje dokumentacije neophodne za dodjeljivanje predmeta koncesije;
- sprovođenje postupka licitacije i priprema odluke za donošenje ugovora o koncesiji;
- vođenje evidencije o zaključenim ugovorima o koncesiji (registar koncesija);
- praćenje realizacije ostvarivanja prava i obaveza ugovornih strana iz ugovora;
- o koncesiji i pružanje stručne pomoći u ostvarivanju tih prava i obaveza;
- poslovi marketinga u vezi sa investicijama i drugim ulaganjima stranih i domaćih lica;
- promovisanje interesa Republike Srpske u vezi sa ulaganjem stranih i domaćih lica u oblast koncesija.

Postupak i način davanja koncesija na korištenje Zakonom o koncesijama je ustanovljen putem:

- 1. javnog poziva potencijalnim ponuđačima(čl.23.,24.,25. i 26. Zakona)**
- 2. samoinicijativne ponude(čl.27 Zakona)**

2.1. JAVNI POZIV POTENCIJALNIM PONUĐAČIMA

Polaznu aktivnost provodi koncedent- davalac koncesije. Koncedent je Vlada- resorno Ministarstvo ili lokalna jedinica vlasti uz predhodno ovlaštenje resornog Ministarstva (za koncesione djelatnosti lokalnog karaktera-čl.5. Zakona).

- koncedent izrađuje studiju ekonomske opravdanosti;
- Komisija za koncesije odobrava ili ne odobrava studiju ekonomske opravdanosti;
- pri donošenju odluke o odobrenju studije ekonomske opravdanosti, Komisija uzima u obzir sljedeće:

- uticaj projekta na davanje usluga korisnicima;
- uticaj projekta na naknadu koja se naplaćuje korisnicima;
- da li se projekat uklapa u ciljeve utvrđene u Dokumentu o politici;
- da li projekat donosi čistu dobit Republici Srpskoj.

- po odobravanju studije ekonomske opravdanosti, koncedent sačinjava prijedlog javnog poziva potencijalnim ponuđačima;

- Komisija za koncesije odobrava javni poziv ili ga ne odobrava;
- po odobrenju javnog poziva koncedent raspisuje javni poziv,čiji je sadržaj definsan članom 24.

Zakona;

- koncedent prima ponude na osnovu javnog poziva, a po isteku roka kompletne materijale dostavlja Komisiji za koncesije;

- Komisija za koncesije otvara prispjele ponude, rangira ih i predlaže koncedentu najpovoljnijeg ponuđača;

- ako prispjele ponude ne zadovoljavaju uslove,propisane javnim pozivom,

Komisija vraća ponude koncedentu, sa prijedlogom za ponavljanje postupka javnog poziva;

- po dobijanju prijedloga najpovoljnijeg ponuđača koncedent sačinjava prijedlog Ugovora o dodjeli koncesije u skladu sa članom 28. Zakona;

- koncedent dostavlja Komisiji za koncesije prijedlog Ugovora sa svom dokumentacijom;

- Komisija za koncesije daje saglasnost na Ugovor;

- odluku o dodjeli koncesije donosi Vlada ili organ koji ovlasti Vlada, prema članu 6. Zakona;

- kopiju Ugovora i svu prateću dokumentaciju, u izvršnom obliku, Koncedent dostavlja Komisiji za koncesije;

- po stupanju na snagu Ugovora o dodjeli koncesija, Komisija za koncesije vrši kontrolu i nadzor rada koncesionara, u skladu sa Zakonom i Ugovorom o dodjeli koncesije, do isteka roka trajanja koncesije.

2.2. SAMOINICIJATIVNA PONUDA

U postupku dodjele koncesije putem samoinicijativne ponude, potencijalni koncesionar neposredno dostavlja ponudu koncedentu, sa potrebnom dokumentacijom, čiji je sastavni dio studija –predstudija o ekonomskoj opravdanosti.

- koncedent raspisuje javni oglas za prikupljanje samoinicijativne ponude;
- koncedent prikuplja samoinicijativne ponude;
- koncedent procjenjuje postojanje javnog interesa;
- pri procjeni postojanja javnog interesa uzima se u obzir naročito:
 - da projekat koji je predmet predložene koncesije može biti ostvaren samo u slučaju ako se koristi proces, projektovanje, metodologija ili koncept inženjeringa na koje ponuđač polaže isključiva prava;
 - hitnost pružanja usluga ili postojanja infrastrukture za javnu upotrebu
- po procjeni postojanja javnog interesa, koncedent podnosi zahtjev Komisiji za koncesije, za dobijanje ovlašćenja za vođenje pregovora sa ponuđačem;
 - Komisija odlukom daje ovlašćenje koncedentu da vodi pregovore sa potencijalnim koncesionarom i definiše sve osnovne elemente za nacrt Ugovora;
 - po definisanju nacrtu Ugovora, koncedent dostavlja Komisiji za koncesije nacrt Ugovora, sa pratećom dokumentacijom radi davanja saglasnosti;
 - Komisija odlukom daje saglasnost na Ugovor o dodjeli koncesije;
 - na osnovu odluke o saglasnosti na Ugovor o dodjeli koncesije, te odluke Vlade ili organa koga ovlasti Vlada, koncedent i koncesionar zaključuju Ugovor o dodjeli koncesije;
 - kopiju zaključenog Ugovora, sa pratećom dokumentacijom, koncedent dostavlja Komisiji za koncesije;
 - po stupanju na snagu Ugovora o dodjeli koncesije, Komisija za koncesije vrši nadzor i kontrolu rada koncesionara, do isteka roka trajanja koncesije.

3.0. STUDIJA EKONOMSKE OPRAVDANOSTI

Polazna osnova za dodjelu koncesija putem javnog poziva potencijalnim ponuđačima i putem samoinicijativne ponude, je predstudija-studija ekonomske opravdanosti. Studiju ekonomske opravdanosti kod dodjele koncesije putem javnog poziva potencijalnim ponuđačima izrađuje Koncedent i dostavlja je Komisiji na razmatranje i odobravanje. U slučaju da Koncedent nije izradio studiju ekonomske opravdanosti, Komisija može zahtjevati da javni poziv uključi obavezu ponuđača da izradi studiju ekonomske opravdanosti u sklopu koje će biti sadržan elaborat o zaštiti okoline. Kod dodjele koncesija putem samoinicijativne ponude, studiju ekonomske opravdanosti izrađuje Koncesionar.

Sve koncesije nemaju isti ekonomski značaj u pogledu privredne težine i efekata za Republiku Srpsku kao cjelinu, pa se prema tome, u skladu sa značajem i veličinom koncesije, rade predstudija ekonomske opravdanosti i/ili studija ekonomske opravdanosti. Za manje koncesije predviđena je izrada predstudije, dok kod velikih, kapitalnih projekata, postupak istraživanja i donošenja odluka mora biti višefazan, pa se pored studije ekonomske opravdanosti za pojedine faze izrađuje i predstudija. Da bi studije dale podlogu za sve bitne parametre koncesionog postupka trebale bi da, na osnovu dosadašnjih saznanja i prakse zemalja iz okruženja, sadrže naročito:

A) PRETHODNA STUDIJA EKONOMSKE OPRAVDANOSTI

- 1.Uvod:** ciljevi investiranja; osnovni podaci o investitoru i autorima studije; kratak prikaz osnovnih elemenata i rezultata prethodne studije opravdanosti.
- 2. Opis objekta:** prostorna lokacija objekta; funkcija objekta; značaj objekta u sistemu ili mreži; planirani vijek projekta.
- 3. Ocjena razvojnih mogućnosti investitora:** opšti podaci o investitoru (naziv, sjedište, djelatnost, reference); analiza i ocjena dosadašnjeg razvoja.
- 4. Analiza prodajnog tržišta:** osnovne karakteristike proizvoda ili usluga; analiza tražnje; analiza ponude; procjena moguće prodaje.
- 5. Prikaz generalnog projekta i tehničko-tehnoloških rješenja:** prikaz izrade generalnog projekta; prikaz osnovnih elemenata generalnog projekta; prikaz tehničko-tehnološkog rješenja iz generalnog projekta(arhitektonsko, građevinsko, tehnološko, mašinsko, elektro i dr.).
- 6. Analiza nabavnog tržišta:** specifikacija i opis potrebnih inputa; analiza i mogućnosti nabavke potrebnih inputa; prognoza nabavnih cijena.
- 7. Analiza lokacije i životne sredine:** analiza lokacije; ocjena i izbor lokacije;analiza i mogućnosti uticaja na životnu sredinu; prijedlog mjera zaštite životne sredine.
- 8. Finansijska analiza:** proračun potrebnih ulaganja; izvor finansiranja i obaveze prema izvorima;obračun prihoda i troškova; bilans uspjeha.
- 9. Ocjena projekta:** finansijska (komercijalna) ocjena-statička; društvena (nacionalna) ocjena-statička;ocjena u uslovima neizvjesnosti- statička; dinamički pristup (kod većine projekata).
- 10. Zaključak** zaključna razmatranja i ocjena projekta.

B) STUDIJA EKONOMSKE OPRAVDANOSTI

1. **Uvod:** ciljevi investiranja; podaci o investitoru i autorima studije; metodološke osnove i podloge za izradu studije; kratak prikaz rezultata prethodne studije opravdanosti; kratak prikaz osnovnih elemenata i rezultata studije opravdanosti .
2. **Opis objekta:** prostorna lokacija objekta; značaj u sistemu ili mreži; funkcija objekta; planirani vijek objekta.
3. **Analiza i ocjena razvojnih mogućnosti investitora:** opšti podaci o investitoru (naziv, sjedište, djelatnost,reference);analiza i ocjena dosadašnjeg razvoja (proizvodni program, tehnologija, tržište, organizacija i kadrovi, podaci o poslovanju, ulaganjima i dr.);prognoza budućeg razvoja (proizvodni program, tehnologija, tržište, organizacija, kadrovi, podaci o poslovanju i ulaganjima, i dr.).
4. **Analiza prodajnog tržišta:** osnovne karakteristike proizvoda ili usluga; analiza i procjena tražnje; analiza i procjena ponude; analiza i procjena moguće prodaje; prognoza prodajnih cijena.
5. **Prikaz idejnih projekata:** program proizvodnje ili usluga; proces izrade idejnih projekata; prikaz idejnog tehnološkog projekta; prikaz idejnog arhitektonsko-građevinskog projekta; prikaz idejnih projekata instalacije (elektro, termo, hidro, gas, i dr.).
6. **Analiza nabavnog tržišta:** opis i karakteristike potrebnih inputa; podaci o proizvodnji i potrošnji potrebnih inputa kod nas i u svijetu; procjena mogućnosti nabavke potrebnih inputa; ocjena mogućnosti supstitucije potrebnih inputa; prognoza nabavnih cijena.
7. **Prostorni i lokacijski aspekti:**usaglašenost sa prostornim i urbanističkim planovima;posljedice raseljavanja i eksproprijacije; prostorne posljedice razdvajanja cjelina; uticaj na prostorni i urbanistički razvoj područja; analiza makrolokacije;analiza mikrolokacije; izbor i ocjena podobnosti lokacije.
8. **Analiza životne sredine i zaštite na radu:**analiza uticaja investicije na životnu sredinu; prijedlog mjera zaštite životne sredine; ocjene ekološke podobnosti; analiza uticaja proizvodnje na radnike; prijedlog mjera zaštite na radu.
9. **Analiza organizacionih i kadrovskih aspekata:**prijedlog makroorganizacije; prijedlog mikroorganizacije; organizovanje i funkcionisanje proizvodnje i drugih funkcija;određivanje potrebnih kadrova;obuka, specijalizacija i usavršavanje kadrova;obezbjedenje postojećih kadrova.
10. **Analiza izvodljivosti i dinamika realizacije projekta:**analiza mogućnosti izvođenja projekta;faze i etape izvođenja projekta;terminski plan realizacije projekta;dinamika ulaganja bazirana na terminskom planu; dinamika ulaganja po namjeni; organizacija i sistem upravljanja realizacijom projekta.
11. **Ekonomsko-finansijska analiza:** proračun potrebnih ulaganja u osnovna sredstva i obrtna sredstva; izvori finansiranja i obaveze prema izvorima;obračun rezultata poslovanja (ukupan prihod, materijalni troškovi, amortizacija, plate i dr.); bilans uspjeha projekta; finansijski tok

projekta; ekonomski tok projekta; društveni tok projekta.

- 12. Finansijsko (komercijalna) ocjena:** statička ocjena (pokazatelji efikasnosti i opremljenosti); dinamička ocjena (neto sadašnja vrijednost, jedinična neto sadašnja vrijednost, interna stopa rentabilnosti, rok vraćanja; ocjena likvidnosti).
- 13. Društvena ocjena:** društvena neto sadašnja vrijednost; ekonomska stopa prinosa; učinak na zaposlenost; diskontovani neto devizni efekat; kvalitativni pokazatelji; Cost -Benefit analiza.
- 14. Ocjena u uslovima neizvjesnosti:** statička ocjena (metoda praga rentabilnosti projekta); dinamička ocjena (analiza osjetljivosti, analiza vjerovatnoće).
- 15. Zaključak:** zaključna razmatranja; zaključna ocjena projekta.

Značaj studije ekonomske opravdanosti je u tome što se svi bitni parametri koncesionog postupka, kao što su i javni interes, koncesiona naknada, elementi Ugovora o koncesiji, definišu na osnovu sadržaja studije.

4.0. JAVNI INTERES

Pravilna procjena, odnosno utvrđivanje javnog interesa je direktno vazano za kvalitetno urađenu predstudiju-studiju ekonomske opravdanosti. Po procedurama koje su predviđene Zakonom, resorna Ministarstva procjenjuju postojanje javnog interesa, Komisija za koncesije daje saglasnost na procjenu postojanja javnog interesa, a Vlada Republike Srpske utvrđuje postojanje javnog interesa. Ovakva procedura je neophodna jer je javni interes teoretski relativno lako odrediti, ali je to veoma teško učiniti i u praksi, tim prije što pravo rijetko kad pruža preciznu odredbu javnog interesa.

Javni interes se definiše kao interes cijele društvene zajednice ili pojedinih njenih znatnih dijelova, o kome pravo uopšte mora da vodi računa. Pravo uvijek štiti javni interes, što ne znači da ne štiti i određene privatne interese. Privatni interesi se štite ako su u skladu sa javnim interesom, tačnije ako su sastavni dio javnog interesa.

Procjena postojanja javnog interesa vezana je i za pojam javnog dobra, gdje moramo razlikovati prirodna bogatstva kao javna dobra i dobra u javnoj upotrebi.

Prirodna bogatstva kao javna dobra su: zemljište, šume, vode i vodena snaga, rude, nafta, gas, životinjski i biljni svijet, itd.

Dobra u javnoj upotrebi su u prvom redu: javni putevi, vode u prirodnim vodotocima, prirodna jezera, prirodni izvori, javni bunari, luke, aerodromi, komunalni objekti, ulice, trgovci, parkirališta, parkovi, itd.

Procjena i utvrđivanje javnog interesa treba da ukažu na ekonomsku, političku, sociološku i opštu opravdanost davanja koncesije, da definišu kratkoročne i dugoročne ciljeve koji se koncesijom postižu, kao i da se utvrdi uticaj koncesione djelatnosti na životnu sredinu, infrastrukturu i druge privredne oblasti i sisteme.

Ekonomska opravdanost polazi od koristi koju društvo i pojedinac imaju, uz najmanji mogući rizik od obavljanja koncesione djelatnosti i investicija budućeg koncesionara.

Politička opravdanost se cijeni kroz efekat koji ulaganje i obavljanje koncesione djelatnosti ima na razvoj i zadovoljenje potreba uže i šire društvene zajednice.

Sociološka opravdanost polazi od toga koja društvena grupa i u kojoj mjeri zadovoljava svoje potrebe kroz koncesionu djelatnost i da li takva djelatnost zadovoljava većinu članova uže ili šire društvene zajednice.

Opšta opravdanost se procjenjuje zbirnom ocjenom pojedinačnih kriterijuma. Kratkoročne ciljeve treba definisati u svjetlu rješavanja tekućih pitanja davanjem koncesije, a dugoročne ciljeve u svjetlu mogućeg razvoja i usavršavanja, odnosno povećanja kvantiteta i kvaliteta koncesione djelatnosti, što na kraju proizvodi veću korist za pojedinca i društvo u cjelini. Dugoročni ciljevi treba da budu definisani i kroz efekat podsticanja daljih investicija u Republici Srpskoj.

Koncesiona djelatost može imati nepovoljan uticaj na životnu sredinu, zdravlje ljudi i živi svijet. Zakonom je predviđeno da studija ekonomske opravdanosti sadrži i elaborat o uticaju koncesione djelatnosti na životnu sredinu, što podrazumjeva vršenje određenih preliminarnih mjerenja i izradu studije. Posebno treba imati u vidu dugoročne efekte obavljanja koncesione djelatnosti u smislu

zagađenja životne sredine, uticaja na zdravlje ljudi i životinja i iscrpljivanja odnosno umanjenja prirodnih resursa. Ovdje naravno treba sagledati i moguće pozitivne efekte (smanjenje štetnih efekata) uvođenja novih i savremenijih tehnologija od postojećih.

Kod većine koncesionih projekata (izgradnja puteva, željezničkih čvorova, aerodroma, luka i sl.) postojeća infrastruktura može biti nedovoljna ili ugrožena izgradnjom novih objekata. Određene privredne grane i oblasti mogu biti pogođene koncesionom djelatnošću. Sa druge strane, treba sagledati i pozitivne efekte, posebno u oblasti razvoja i ubrzanja saobraćaja, a time i prometa ljudi, roba i usluga. Koncesiona djelatnost treba da bude u funkciji postojećeg tehničko-tehnološkog sistema, odnosno da unaprjeđuje i razvija taj sistem, a ne da predstavlja njegovu alternativu (drugim riječima da ne ugrožava postojeće resurse već da ih razvija i unaprjeđuje). Naročito treba obratiti pažnju da koncesiona djelatnost nema za cilj isključivo ili pretežno komercijalno eksploatisanje prirodnih potencijala zemlje sa dugoročno štetnim posljedicama po domaću privredu.

5.0. KONCESIONA NAKNADA

Koncesiona naknada je jedno od suštinskih pitanja u oblasti koncesija i ponekad služi u mnoge druge svrhe, a ne samo da se na fer način izbalansira korist od ustupljene koncesije. Koncedent, tj. Vlada Republike Srpske mora biti svjesna ove višestruke funkcije i jasno odrediti šta je koncesiona naknada i u kojoj mjeri će ovo pitanje preći u ugovorni odnos, kao i u slučaju naknade za druge obaveze, raskid ugovora, rješavanje sporova i sl.

Zakonom o koncesijama je propisano da Komisija uz saglasnost Vlade Republike Srpske donosi pravila o načinu utvrđivanja kriterija za određivanje i raspodjelu koncesione naknade.

Koncesiona naknada je obavezni i sastavni element Ugovora o koncesiji i nema Ugovora bez utvrđene obaveze plaćanja koncesione naknade od strane koncesionara. Samim tim Ugovor o koncesiji nije pravno valjan ukoliko ta naknada nije određena ili barem određiva u pogledu svoje visine. Koncesiona naknada mora biti novčanog karaktera, što znači da se ugovorom o koncesiji ne može predvidjeti plaćanje koncesione naknade na neki drugi način (davanjem robe, pružanjem usluga, izgradnjom i sl.).

Koncesiona naknada se sastoji: iz naknade za pravo koja se obračunava jednokratno pri zaključenju ugovora o koncesiji i koncesione naknade za korišćenje koja se izražava u procentima i odnosi na godišnji bruto prihod nastao korišćenjem javnih dobara, prirodnih bogatstava ili pružanjem usluga.

Koncesiona naknada utvrđuje se na osnovu: osnovnih i dopunskih kriterija.

Osnovni kriteriji su: godišnji kapacitet proizvodnih usluga po jedinici proizvoda ili usluga, dužina koncesionog perioda (komercijalni dio) i projektovani godišnji bruto prihod prije obračuna poreza i kamata.

Dopunski kriteriji za obračun koncesione naknade su: kriteriji finansijskog uticaja, ekonomskog uticaja na regiju- lokalitet, uticaj na životnu sredinu, obnovljivost prirodnog bogatstva, značaj opštih dobara ili usluga od opšteg interesa, tehnološki značaj, uticaj na istraženost prirodnog bogatstva, zastupljenost domaćih proizvoda i usluga, supstitucija uvoza i isplativost investicije.

Koncesiona naknada se raspodjeljuje kao prihod budžeta Republike Srpske, budžeta lokalne zajednice, sredstva za izradu studija ekonomske opravdanosti, sredstva za istraživanje i sredstava za rad Komisije za koncesije, a udio u raspodjeli je određen prirodom i vrstom koncesije. Ako su u pitanju strateške (kapitalne) koncesije većina prihoda se usmjerava ka budžetu Republike, regionalne koncesije imaju ujednačen omjer raspodjele između Republike i lokalne zajednice, a za koncesije od lokalnog značaja najveći dio prihoda se usmjerava u budžet lokalne zajednice.

Ovakvim načinom raspodjele koncesione naknade na najbolji način se dokumentuje javni interes, ekonomska i socijalna korist od koncesija, za sve segmente društva.

Koncesiona naknada u 2005. godini iznosila je oko 4 200 000 KM, a za svaku sljedeću godinu, predviđa se značajno povećanje, jer se očekuje realizacija potpisanih Ugovora o koncesiji.

6.0. UGOVOR O KONCESIJI

Ugovor o koncesiji predstavlja esencijalnu i završnu komponentu politike dodjele koncesije. Osnov za zaključenje Ugovora o koncesiji su Zakon o koncesijama i Odluka Vlade o dodjeli koncesije. Zakonom

je propisana pismena forma Ugovora o koncesiji, ali treba imati u vidu, da je Zakonom o prometu nepokretnosti predviđeno da potpisi ugovarača kod ugovora o prometu nepokretnosti moraju biti ovjereni. Promet nepokretnosti podrazumjeva i promet prava korišćenja nepokretnosti u državnoj svojini. Obzirom da će se predmet koncesije najčešće odnositi na prenos (doduše vremenski ograničen na 30 godina) prava korišćenja nepokretnosti (zemljišta, postojećih objekata) velikih vrijednosti, potrebno je propisati istu formu i za zaključenje Ugovora o koncesiji. Članom 22. Zakona propisana je sadržina Ugovora o koncesiji. Karakter ovog člana je imperativan, a društveni interes kod Ugovora o koncesiji veliki, tako da bi nedostatak neke odredbe Ugovora iz člana 28. stav 1.tačka 1-13 mogao dovesti do ništavosti cijelog Ugovora. U prilog ovakvom shvatanja može se uzeti i Zakon o obligacionim odnosima koji predviđa apsolutnu supremaciju zakonom propisane sadržine Ugovora u odnosu na volju ugovornih strana. Stoga bi, prilikom ugovaranja, prvo trebalo poći od svih obaveznih odredbi, pa tek onda preći na regulisanje drugih prava i obaveza ugovornih strana.

Model Ugovora o koncesiji je složeno definisati zbog heterogenosti koncesionih odnosa. Naš Zakon predviđa izuzetno široke mogućnosti za davanje koncesija, pa se postavlja pitanje hoće li biti jedan model Ugovora ili će se formulirati više modela za svaku oblast. Model ugovora treba da bude sačinjen, u mjeri u kojoj je to moguće, kako bi poslužio kao osnov za sve ili većinu oblasti koje su po Zakonu regulisane kao mogući predmet koncesije.

Osnovne karakteristike Ugovora o koncesiji po kojima se razlikuje od klasičnih ugovora građanskog prava, ogleda se u činjenici da je predmet ugovora javno dobro, dobro u opštoj upotrebi ili obavljanje djelatnosti od opšteg interesa. Ugovor o koncesiji se razlikuje od akta uprave, ali i od građansko-pravnih ugovora, ali je taj ugovor po funkcionalnom karakteru javno-pravni instrument. Zbog nužnosti ostvarivanja javnog interesa, koncedent ima ovlašćenje jednostranog uticaja na pravni odnos povodom koncesije i to na osnovu odluke o dodjeli koncesije.

Ugovor o koncesiji zaključuju u svojstvu Koncedenta: Vlada Republike Srpske ili po ovlašćenju Vlade nadležno Ministarstvo ili organ lokalne uprave, a u svojstvu Koncesionara pravno lice kome je odlukom Vlade dodjeljena koncesija.

Kada je koncesija data većem broju pravnih lica (konzorcijum), Ugovor o koncesiji zaključuje svaki od koncesionara ili lice ovlašćeno od strane tih koncesionara po specijalnom (ovjerenom) punomoćju. Svaki zaključeni Ugovor o koncesiji evidentira se i dostavlja Ministarstvu nadležnom za poslove finansija, nadležnom Sudu, organima nadležnim za vođenje evidencije o nepokretnostima i Komisiji za koncesije.

Komisija za koncesije vrši provjeru i nadzor rada koncesionara, u skladu sa odredbama Ugovora, neposrednim uvidom u obavljanje koncesione djelatnosti i konstantnim praćenjem kvaliteta i kvantiteta proizvoda i usluga, te pozitivnih i negativnih efekata koncesione djelatnosti.

7.0. (BOT) ARANŽMANI

Built-Operate-Transfer

Izgradnja-funkcionisanje-transfer, BOT

Koncesija po BOT sistemu podrazumjeva izgradnju, rekonstrukciju i finansiranje kompletnog objekta, uređaja ili postrojenja, njegovo korišćenje i predaju u svojinu Republike Srpske u ugovorenom roku.

BOT aranžmani uključuju izgradnju, zakup i transfer (BLT), izgradnju, transfer i funkcionisanje (BTO), razvoj, funkcionisanje i transfer (DOT), saniranje, funkcionisanje i transfer (ROT). Naknade

koje klijenti plaćaju regulišu se standardnim Ugovorom, a podliježu Odluci o naknadama i kvalitetu usluga koje se pružaju, koju, Komisija donosi nakon javnih rasprava.

BOT aranžmani podrazumjevaju zakupljivanje za izgradnju zgrade, objekta ili postrojenja na osnovu BOT sistema (izgradnja-funkcionisanje-transfer), a prema ugovoru o izgradnji i finansiranju kompletnog građevinskog objekta ili postrojenja, njegovog funkcionisanja i prenosa na Republiku u okviru ugovorenog roka.

BOT aranžmani omogućuju i privatnom sektoru da se uključi u: izgradnju, sanaciju, poboljšanje, usavršavanje, proširenje, modernizaciju, funkcionisanje, finansiranje i održavanje projekata, koje uobičajeno finansira i kojima upravlja Republika Srpska.

Dozvoljeni su sljedeći aranžmani u oblasti infrastrukture, projekti ili srodna postrojenja:

- glavni putevi, uključujući autoputeve, puteve, mostove, nadvožnjake, podvožnjake, tunele;
- željeznice ili projekti koji se baziraju na željeznici sa uslovima za privredni razvoj;
- masovni tranzit bez korišćenja željeznice;
- lučna infrastruktura, kao što su molovi, kejovi, pristaništa, usluge skladištenja, manipulisanja i trajekti;
- proizvodnja energije;
- telekomunikacije;
- informatika;
- vodosnabdijevanje, kanalizacija i odvod;
- obrazovna i zdravstvena infrastruktura;
- turistički objekti i lokacije;
- državni objekti ili objekti lokalne samouprave;
- socijalni stambeni projekti;
- javne pijace i ostale komunalne djelatnosti;
- skladištenja i post-žetva;
- rukovođenje ekološkim i čvrstim otpadom uključujući opremu za sakupljanje otpada, postrojenja za preradu otpada u đubrivo, reciklažu i peći za spaljivanje otpada.

Po isticanju roka predviđenog Ugovorom o koncesiji i po povraćaju investicije, vrši se transfer svih postrojenja u okviru BOT projekta prema Republici Srpskoj, s tim da ta postrojenja treba da budu u dobrom stanju i neopterećena.

Investitor kome je dodijeljen Ugovor o koncesiji osniva BOT projektnu kompaniju u skladu sa odgovarajućim zakonima i propisima Republike Srpske.

Do Ugovora o koncesiji po BOT aranžmanu, dolazi se putem postupka javnog poziva i samoinicijativne ponude.

Projektna kompanija je obavezna da u roku koji je utvrđen BOT ugovorom ili u roku koji je dovoljno produžen da se omogući povraćaj investicije, funkcioniše zakonito i nezavisno i da povrati i stekne prihod od investicije putem uplata od strane korisnika postrojenja.

Registrovani kapital investitora ne smije iznositi manje od 25% od ukupne investicije.

Projektna kompanija uživa pravo svojine i upravljanja postrojenjima u toku perioda trajanja ugovora.

Komisija za koncesije i nadležni organi Republike Srpske vrše nadzor, ispitivanje i reviziju poslovanja BOT kompanije, a BOT kompanija, zaštićena je zakonima i propisima Republike Srpske.

Izuzev u slučaju kada postojeći BOT projekat nije u mogućnosti da zadovolji potražnju tržišta, državni organi neće odobravati neke konkurentne projekte.

Sporazumi po BOT ugovorima zasnivaju se na identifikovanim prinosima koji su dovoljni da isplate investiciju, a ukoliko su takvi prinosi nedovoljni na dan isteka ugovora, dozvolice se produzenje do potpunog povracaja investicije koju je dao privatni investitor.

BOT projektna kompanija duzna je da placa carine i poreze, u skladu sa zakonom.

Projektna kompanija odgovorna je za obuku kadrova od kojih se zahtjeva da preuzmu na sebe odgovornost za funkcionisanje i održavanje projekta nakon prenosa projekta. Po isticanju roka za BOT sporazum, projektna kompanija bezuslovno vrši prenos tehnologije i podataka o funkcionisanju i održavanju projekta državnim organima bez nadoknade.

BOT projektna kompanija kao Koncesionar odgovorna je za komercijalne rizike kao što su finansiranje, izgradnja, funkcionisanje i održavanje projekta. Koncedent je odgovoran za rizike BOT projekta koji su direktno izazvani materijalnim uticajem koji je posljedica izmjena u politici.

Izvršenje, sprovođenje i tumačenje BOT sporazuma, kao i rješavanje sporova, vršice se u skladu sa zakonima Republike Srpske; za pitanja koja još nisu regulisana zakonima Republike Srpske, prevladaće najbolja međunarodna praksa, kao što su prakse po međunarodnim konvencijama ili najnovijim propisima Evropske Unije.

8.0. PRIVATIZACIJA I KONCESIJE

Usvajanjem i objavljivanjem seta Zakona o procesu privatizacije, sredinom 1998. godine, stekli su se uslovi za bezuslovan proces svojinske transformacije privrednog sistema. Osnovno polazište procesa privatizacije je da se mora izvršiti transformacija državnog kapitala u privatni akcionarski kapital.

Novi koncept privatizacije podrazumjeva i u potpunosti priznaje privatni kapital, koji je nastao na osnovu internih dionica i ostalih privatnih ulaganja, pa se zato ovaj koncept kod nas i zove privatizacija državnog kapitala u preduzećima u državnoj i mješovitoj svojini. Program privatizacije treba da omogući potpun i dugoročan oporavak privrede Republike Srpske. Osnovni cilj privatizacije je promjena vlasničke strukture preduzeća, odnosno prenošenja državnog kapitala putem određenih metoda u privatno vlasništvo.

Koncesije su pravni instrument i u praksi podrazumjevaju sistem prava komercijalnog iskorišćavanja prirodnih bogatstava, javnih dobara, dobara u opštoj upotrebi i obavljanja djelatnosti od opšteg interesa. Samim tim u koncesionom postupku se ne vrši vlasnička transformacija, već se uspostavlja pravo korišćenja u određenom roku, propisanim zakonom i uz određenu naknadu za svaki predmet koncesije.

Radi se o dva različita pravna instrumenta, koji se u praksi često primjenjuju i međusobno prepliću, te postupak privatizacije državnog kapitala najčešće treba da inicira i koncesioni postupak.

U skladu sa Zakonom prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi kao mineralne sirovine, voda, poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište itd. ne mogu se privatizovati i ista su u vlasništvu Republike Srpske. To znači da ova dobra mogu biti putem koncesija data na korišćenje privrednim subjektima, pri čemu Republika Srpska i dalje zadržava pravo vlasništva.

Potrebno je istaći da su prije donošenja seta Zakona o privatizaciji, ovim dobrima gazdovala i upravljala državna preduzeća, koja najčešće nisu imala valjan pravni osnov (ugovor o koncesiji) za korišćenje predmetnih prirodnih bogatstava.

Zbog nedosljednosti i neadekvatne primjene seta Zakona o privatizaciji nisu blagovremeno i paralelno vođeni i postupci za dodjelu koncesija, pa mnogi neopravdano smatraju da su privatizacijom državnog kapitala, zajedno sa vlasništvom nad preduzećima, postali «vlasnici» i dobara u opštoj upotrebi. Nužno je da resorna Ministarstva ubrzano rade na pokretanju koncesionih postupaka za sva privatizovana preduzeća, koja u obavljanju svojih djelatnosti koriste prirodna bogatstva, dobra u opštoj upotrebi ili obavljaju djelatnosti od opšteg interesa, a koje su predmet koncesija, u skladu sa članom 4. Zakona o koncesijama. Da bi se do kraja proveo započeti proces privatizacije, Zakonom o koncesijama je i predviđen član 27. o samoinicijativnoj ponudi za dodjelu koncesija, kako bi se regulisalo pravo korišćenja prirodnih bogatstava, javnih dobara i dobara u opštoj upotrebi za privatizovana preduzeća ili preduzeća nastala udruživanjem kapitala.

9.0. PREGLED ZAKLJUČENIH UGOVORA O DODJELI KONCESIJE (prije konstituisanja Komisije za koncesije)

- predmet: «Eksploatacija kamena»;
2. PP Mlinpromet iz Banja Luke, Ugovor zaključen :31.10.2000.godine,
predmet: «Eksploatacija mrkog uglja u Ramadanovcima»;
 3. Ignjić d.o.o. Teslić, Ugovor zaključen:31.10.2000. godine,
predmet: «Eksploatacija kamena»;
 4. RMG d.o.o. iz S. Sarajeva, Ugovor zaključen:04.07.2001. godine,
predmet: «Eksploatacija kamena»;
 5. Mobili inženjering iz S. Broda, Ugovor zaključen:11.02.2002. godine,
predmet: «Eksploatacija kamena»;
 6. Kiseljak Turs d.o.o. iz Zvornika, Ugovor zaključen:30.05.2002 godine,
predmet: «Eksploatacija mineralne vode»;
 7. Slavija-internacional iz Laktaša, Ugovor zaključen:11.06.2002.godine,
predmet: «Magistralni gasovod na sjeveru Republike Srpske»;
 8. G.P. Put a.d. iz S. Sarajeva, Ugovor zaključen:22.01.2003.godine,
predmet: «Eksploatacija kamena»;
 9. Slobomir d.d. Bjeljina, Ugovor zaključen:23.01.2003.godine,
predmet: «Istraživanje i eksploatacija geotermalne vode».
 10. Atlas Wood d.d. sa p.o. Ljubinje, Ugovor zaključen 04.05.1997. godine,
predmet: «Eksploatacija šume»

10.0. PREGLED ODLUKA KOMISIJE ZA PREDMETE KONCESIJE KOJI SU U POSTUPKU DODJELE

1. Devet izvora d.o.o. Zvornik, 27.07.2004. god, «Saglasnost za prenos Ugovora»,
predmet : «Eksploatacija mineralne vode»;
2. Eling-inžinjering d.o.o. Teslić, 28.07.2004. god, «Saglasnost za vođenje
pregovora»,
predmet: «Izgradnja 4 MHE»;
3. S.O. Derventa, 05.07.2004. god, «Saglasnost za javni poziv»,
predmet: «Izgradnja i korištenje parkinga»;
4. Hes Vrbas, Banja Luka, 07.07.2004. god., «Mišljenje i primjedbe na Ugovor»,
predmet: «izgradnja HE Krupa na Vrbasu i Banja Luka niska»;
5. Ratarstvo a.d Topola, 26.08.2004. god, «Saglasnost na Nacrt ugovora o
koncesiji»,
predmet: «Proizvodnja hrane»
6. Mobili Promet d.o.o. S. Brod, 26.07.2004. god, «Saglasnost za prenos Ugovora»,
predmet: «Eksploatacija kamena»;
7. Govedarska farma a.d. Topola, 26.08.2004. god, «Saglasnost na Nacrt ugovora o
koncesiji»,
predmet: «Proizvodnja stoke i hrane za stoku»
8. Sarp d.o.o. K. Dubica, 28.09.2004. god, «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija tehničkog kamena dijabaza»;
9. Sarp d.o.o. K. Dubica, 28.09.2004. god, «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija šljunka i pijeska»;
10. Boksit a.d. Milići, 29.09.2004. god, «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija boksita»;
11. Tehnogas Kakmuž-Petrovo, 01.10.2004. god, «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija SO₂ i termomineralne vode»;
12. ABN Velika Obarska d.o.o. Bijeljina, 01.10.2004. god., «Saglasnost za vođenje
pregovora»,
predmet: «Izgradnja MHE»;
13. Lisina d.o.o. Podgrab-Pale, 01.10.2004. god, «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija pitke vode»;

14. Visokoalkalne vode Aqua-Alca d.o.o. Derventa, 1.10.2004. god. «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija alkalnih i hiperalkalnih voda»;
15. Agro Auto d.o.o. Mrkonjić Grad, 04.10.2004. god.»Saglasnost za vođenje pregovora»;
predmet: «Eksploatacija pitke vode»;
16. Bakus a.d. Berkovići , 04.10.2004. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija pitke vode»;
17. Staršped d.o.o. Gacko, 06.11.2004. god, «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija boksita»;
18. Vitinka Kozluk, 14.11.2004. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija mineralne vode»;
19. Slobomir d.o.o. Bijeljina, 14.10.2004. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija pitke i malomineralne vode»;
- 20.«Eling inženjering» d.o.o. Teslić, 16.11.2004.god. . «Saglasnost za zaključenje Ugovora»,
Predmet: izgradnja MHE «Divič» i MHE «Novakovići»;
- 21.ZTC «Banja Vrućica» a.d.Teslić,23.11.2004.god.«Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «eksploatacija termomineralnih voda i SO2 gasa»;
22. Agro Auto d.o.o. Mrkonjić Grad, 23.11.2004. god. «Saglasnost za zaključenje Ugovora»,
predmet: «Eksploatacija pitke vode»;
23. «ABN»d.o.o. Velika Obarska,23.11.2004.god. «Saglasnost za zaključenje Ugovora»,
predmet: izgradnja MHE «Gradac»;
- 24.BRC «Šeher» a.d.Banja Luka, 06.12.2004. god.,«Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «eksploatacija termalnih voda»;
25. « Mediteran» d.o.o.Trebinje,29.12.2004.god.,«Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: « eksploatacija građevinskog kamena-krečnjaka»;
26. «IPIN» Bijeljina,12.01.2005.god., «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Istraživanje pitke malomineralizovane i termalne vode»;

27. «Budima» d.o.o. trebinje,08.02.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «istraživanje pitke vode».
28. «Tomić Kompanija» d.o.o.Teslić,08.02.2005.god., «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Istraživanje arhitektonsko-građevinskog kamena».
29. «Kreator» Sokolac, 08.02.2005.god., «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija pitke malomineralizovane vode».
30. Sarp d.o.o. K. Dubica,29.12.2004. god.«Saglasnost za zaključenje Ugovora»,
predmet: «Eksploatacija dijabaza i metadijabaza»;
- 31.«Visokoalkalne vode Aqua-Alca»d.o.o.Derventa,08.02.2005.godine, .«Saglasnost za zaključenje Ugovora»
predmet: «Eksploatacija alkalnih i hiperalkalnih voda».
32. «Boksit»Milići,08.02.2005.god., «Saglasnost za zaključenje Ugovora»,
predmet: predmet: «Eksploatacija boksita»;
33. Sarp d.o.o. K. Dubica,08.02.2005.god., .«Saglasnost za zaključenje Ugovora»
predmet: «Eksploatacija šljunka i pijeska»;
34. «EFT group- Rudnik Lignita Stanari» d.o.o. Stanari,30.03.2005.god.
«Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Eksploatacija lignita».
35. «Energetic», d.o.o.Banja Luka,06.04.2005.god., «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Gradnja malih hidroelektrana».
36. «EFT group- Rudnik Lignita Stanari» d.o.o.,07.04.2005.god, «Saglasnost za zaključenje Ugovora»
predmet: «Eksploatacija lignita».
37. «Agres», d.o.o. Donji Žabar, 26.04.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»,
predmet: «Korišćenje poljoprivrednog zemljišta».
38. «Staršped» d.o.o. Gacko, 26.04.2005. god., «Saglasnost za zaključenje Ugovora»
predmet: «Eksploatacija boksita».
39. «Jedinstvo» a.d. Gradiška, 13.05.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»
predmet: «Eksploatacija tehničkog građevinskog kamena-dijabaza».
40. «Tereh inženjering» d.o.o. Bijeljina, 13.05.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»

predmet: «Istraživanje tehničkog građevinskog kamena-krečnjaka».

41. «Agroimpeks» d.o.o. Banja Luka, 13.05.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»
predmet: «Korišćenje lovišta».
42. «Agres» d.o.o. Donji Žabar, 13.05.2005. god., «Saglasnost za zaključenje Ugovora»
predmet: «Korišćenje poljoprivrednog zemljišta».
43. «Continental» d.o.o. Ugljevik, 24.05.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»
predmet: «Istraživanje litotamnjskog krečnjaka-krede».
44. «Guber» a.d. Srebrenica, 24.05.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»
predmet: «Eksploatacija mineralnih voda».
45. «Šumapromet» d.o.o. Trebinje, 07.06.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»
predmet: «Istraživanje šljunka i pijeska».
46. «MG Mind» d.o.o. Mrkonjić Grad, 07.06.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»
predmet: «Istraživanje tehničkog građevinskog kamena».
47. «Hercegovinaputevi» a.d. Trebinje, 07.06.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»
predmet: «Eksploatacija tehničkog građevinskog kamena».
48. «Aco-trade» d.o.o. Kotor Varoš, 30.06.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»
predmet: «Eksploatacija tehničkog građevinskog kamena- krečnjaka».
49. «Put» a.d. Banja Luka, 30.06.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»
predmet: «Eksploatacija tehničkog građevinskog kamena- krečnjaka».
50. «Graditelj» a.d. Teslić, 28.09.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»
predmet: «Eksploatacija tehničkog građevinskog kamena-krečnjaka».
51. «Hidrat» a.d. Ukrina – Čelinac, 28.09.2005. god., «Saglasnost za vođenje pregovora»
predmet: «Eksploatacija tehničkog građevinskog kamena – krečnjaka».
52. «Hercegovinaputevi» a.d. Trebinje, 06.10.2005. god., «Saglasnost za zaključenje Ugovora»
predmet: «Eksploatacija tehničkog građevinskog kamena – krečnjaka».

53. «Jedinstvo» a.d. Gradiška, 06.10.2005. god., «Saglasnost za zaključenje Ugovora»
predmet: «Eksploatacija tehničkog građevinskog kamena – dijabaza».
54. D.O.O. «Vitinka – Eksploatacija» Kozluk, Zvornik, 6.10.2005. god.,
«Saglasnost za zaključenje Ugovora»
predmet: «Eksploatacija mineralne vode».

11.0. MJERE ZA REALIZACIJU KONCESIJE POLITIKE

1. U obnovi privrede Republike Srpske, koncesije su velika šansa, ali su istovremeno i nužnost, prvenstveno zbog značajne potrebe za svježim kapitalom. Angažovanjem kapitala u obliku koncesija Republika Srpska se ne zadužuje, upošljava nezaposleno stanovništvo, angažuje neiskorišćene industrijske kapacitete. Koncesije imaju i drugu stranu medalje, jer značajni infrastrukturni sistemi, javna dobra u državnoj svojini ili monopoli, koji mogu biti visokoprofitabilni, ustupanjem koncesija stranim licima, prelaze u njihove ruke na više godina na upravljanje i korišćenje u cilju ostvarivanja javnog interesa, ali i radi realizacije profita od strane Koncesionara. U tom cilju Komisija donosi pravila o koncentraciji vlasništva, čiji je cilj da omogući rast konkurencije u određenom sektoru i spriječi uspostavljanje monopola nad javnim dobrima.

2. Svi bespravni korisnici koncesija (sa i bez rješenja o pravu korištenja) obavezani su da u roku koji ne može biti duži od 6 mjeseci pokrenu postupak za dodjelu koncesije, a da ga okončaju u roku od 12 mjeseci. U suprotnom nadležna ministarstva će im preko inspekcijskih organa zabraniti dalji rad.

3. U politici dodjele koncesija Republika Srpska mora jasno da istakne šta zadržava u svom vlasništvu i pod kojim uslovima (nacionalna isplativost, ocjena efekata prema cijenama u sjenci, većinsko učešće akcija), a šta prepušta slobodnom tržištu i stranom kapitalu (ako se procjeni da za to postoje opravdani opšti, ekonomski, socijalni i drugi interesi).

4. U izradi srednjoročne- dugoročne ekonomske strategije razvoja Republike Srpske, potrebno je:

- utvrditi prioritetne grane, djelatnosti i oblasti za dodjelu koncesija i bliže definisati prioritete unutar svake od grana, a potom obezbjediti početnu dokumentaciju za svaki predmet koncesije (studija ekonomske opravdanosti),
- kod utvrđivanja prioriteta voditi računa o paralelnom tretiranju uslova za proizvodnju sa odgovarajućim uslugama.

5. Potrebno je izvršiti usklađivanje postojećeg zakonodavstva u sferi koncesionarstva, oblasti prirodnih resursa, infrastrukture, te drugih oblasti koje mogu biti predmet koncesije, kao i zaštite životne sredine i stranih ulaganja. Odredbe važećeg Zakona daju solidnu pravnu osnovu za realizaciju koncesije u praksi, a njihov nedostatak je u tome, što su pojedine odredbe načelnog karaktera, u nekim pitanjima nedorečene. Zakon o koncesijama je donešen poslije zakona koji regulišu prirodna bogatstva, javna dobra, dobra u opštoj upotrebi. Neophodno je što prije pokrenuti postupke za izmjene i dopune ovih zakona u dijelovima koji se odnose na koncesije, kako bi se ti zakoni uskladili sa Zakonom o koncesijama. Potrebno je što prije donijeti Zakon o korišćenju i upravljanju prirodnim resursima, kao i javnim dobrima Republike Srpske.

6. Održati i dopuniti organizaciono-institucionalnu strukturu za stručnu logistiku i upravljanje politikom iz oblasti koncesija, u skladu sa politikom održivog razvoja. Preduslovi za realizaciju koncesione politike su:

- stvarna podrška najviših državnih organa;
- saradnja sa lokalnim vlastima, mjesnim stanovništvom, nevladinim organizacijama;
- optimalna kadrovska struktura.

Uslov za realizaciju koncesione politike je postojanje adekvatne organizaciono- institucionalne strukture, koja je direktno ili indirektno odgovorna i zadužena za stručnu logistiku i upravljanje koncesionom politikom.

To znači, da Vlada Republike Srpske treba da osnaži, osavremeni i maksimalno moguće angažuje postojeće institucije (a ako treba formira i nove) kao npr.:

Poljoprivredni institut, Vodoprivredni institut, Rudarski institut, Geološki, Ekonomski, Ekološki i druge. Zadatak ovih institucija bi bio da za potrebe Vlade Republike Srpske rade stručne podloge, studije izvodljivosti i opravdanosti za obavljanje koncesione djelatnosti, vrše revizije dokumenata drugih institucija itd., a sve u cilju pripreme neophodne dokumentacije za uspješno provođenje koncesione politike.

7.Svaka dodjeljena koncesija treba biti predviđena dokumentima prostornog uređenja, što znači da namjena za koju se dodjeljuje koncesija treba biti predviđena regulacionim i detaljnim urbanističkim planom. U suprotnom prije dodjele koncesije, koncesionar treba pribaviti urbanističku saglasnost koju izdaje opštinski organ po ovlaštenju resornog ministarstva.

8.Neophodno je da se obezbjedi (bezuslovno) da koncesionari redovno izvještavaju koncedenta o realizaciji sklopljenih Ugovora o dodjeli koncesija, kao i da uredno vode evidenciju o proizvedenim količinama ili pruženim uslugama (što sadrži Ugovor o koncesiji).

9.Postoji veliki broj javnih komunalnih preduzeća koja se bave:

- isporukom toplotne energije za grijanje;
- vodosnabdjevanjem i odvodom otpadnih voda;
- distribucijom gasa;
- odvozom smeća, deponovanjem istog i čišćenjem javnih površina;
- javnim prevozom;
- zaštitom od požara;
- tržnice;
- pogrebne usluge;
- javni WC, kupatila, itd.

Generalna je ocjena za sva ta preduzeća da posluju sa velikim teškoćama, da nisu funkcionalna i ne pružaju adekvatne usluge (po obimu, kvalitetu i cijenama), da gotovo svima nedostaju dovoljna materijalna sredstva i da ta sredstva ne mogu da obezbjede lokalne jedinice vlasti kao ni država.

Zbog svega toga potrebno je u skladu sa svjetskim iskustvima u koncesionoj djelatnosti takvih infrastrukturnih preduzeća, obezbijediti:

- samoodrživo finansiranje;
- angažovanje privatnog kapitala kojim se znatno unapređuje tehnologija rada, poboljšava kvalitet usluga i postiže adekvatna cijena za korisnika;
- zaštitu životnog i radnog prostora, a naročito kod otpadnih sirovina i tretmana otpadnih voda;
- efikasnu kontrolu u obavljanju koncesione djelatnosti.

Kod ovih koncesija koncedent je opština, po ovlaštenju resornog Ministarstva, a način dodjele koncesije je putem javnog poziva.

10.Potrebno je uskladiti poresku politiku sa standardima EU, kako bi se domaći i ino investitori stimulirali i privlačili da ulažu u objekte i djelatnosti, koje su predmet koncesija, čime bi se stvorili

povoljni uslovi za ostvarivanje prihoda saglasno sa rizicima, sa kojima će se suočavati: politički, privredni, pravni rizici.

11. Sistem monitoringa u oblasti koncesija je niz stručnih i praktičnih aktivnosti čiji je cilj :

- skupljanje odgovarajućih informacija kontrolom koncesione djelatnosti;
- sređivanje prikupljenih informacija, obrada i korišćenje u provođenju politike u oblasti koncesija;
- usmjeravanje koncesione djelatnosti u skladu sa ugovorom.

Uspostavljenim sistemom monitoringa u oblasti koncesija bi se omogućilo:

- ostvarivanje deklarisanе politike koncesija, na ovom nivou razvoja i organizovanosti države;
- stalno praćenje svih procesa i obezbjeđivanje povratne sprege;
- eliminisanje nepotrebnih procesa i suvišnih nivoa odlučivanja;
- standardizovanje aktivnosti u okviru svakog procesa, uključujući i zaštitu životne sredine;
- obezbjeđivanje adekvatnih informacija za donošenje optimalnih odluka na svim nivoima, kao i strateških opredjeljenja nadležnih Ministarstava i Vlade Republike Srpske;
- primjenjivanje savremenih tehnika i tehnologija i praćenje najnovijih dostignuća.

12. Da bi se efikasnije ostvarivao proces priliva sredstava od naknade za koncesionu djelatnost, da bi se obezbjedilo poštivanje svih odredaba ugovora o koncesiji i da bi se bespravni korisnici koncesija registrovali u skladu sa Zakonom o koncesijama, potrebno je Zakonom obezbjediti rigorozniju kaznenu politiku.

13. Potrebno je obezbjediti kontinuiran odnos sa javnošću u smislu pravilnog informisanja o značaju i mogućnostima profitabilnog ulaganja putem koncesija sa ciljem da se privuku domaći i inostrani investitori da ulažu sredstva u atraktivne projekte.

To bi olakšalo realizaciju koncesione politike, jer Zakon o koncesijama uspostavlja veoma složen pravni odnos, kako od strane onih koji ovaj Zakon primjenjuju tako i od onih koji su zainteresovani za dobijanje koncesija, što traži raspolaganje određenim stručnim znanjima, posebno specijalističkim upravo iz oblasti koncesionog prava.

Fundamentalne promjene u svjetskom ekonomskom poretku predstavljaju sve intenzivniji, obuhvatniji i dublji prodor informacione revolucije, globalizacije, različite integracije i tranzicije koje su nezamisljive bez privatizacije i koncesionarstva. Ovi procesi ne mogu da mimođu ni Republiku Srpsku, jer njen ekonomski sistem i potencijali u novim uslovima, ako se na adekvatan način stvore, unaprijede i uklope u zahtjeve svjetske tržišne privrede, predstavljaju lokalno komparativnu prednost. Prema tome suštinske društveno-ekonomske promjene u Republici Srpskoj, kao i one koje tek predstoje, orjentisane na tržišnu privredu, nameću potrebu kvalitetnog i drugačijeg odnosa prema koncesionarstvu i politici iz ove oblasti.

Broj: 01-288/06

Datum: 20.03.2006. godine

Predsjednik Komisije

Predrag Aškračić s.r.